

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

**SPRENDIMAS
DĖL ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS 2022 METŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ
PLANO PATVIRTINIMO**

2022 m. balandžio 29 d. T- 86
Zarasai

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 12 punktu, 16 straipsnio 4 dalimi, Socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnio 2 ir 3 dalimis ir Socialinių paslaugų planavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“, 33 punktu, Zarasų rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

Patvirtinti Zarasų rajono savivaldybės 2022 metų socialinių paslaugų planą (pridedamas).

Sprendimas skelbiamas Teisės aktų registre.

Savivaldybės meras

Nikolajus Gusevas

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS 2022 METŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANAS

I SKYRIUS ĮVADAS

PIRMASIS SKIRSNIS BENDRA INFORMACIJA

1. Zarasų rajono savivaldybės 2022 metų socialinių paslaugų planas rengiamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“ patvirtinta socialinių paslaugų planavimo metodika ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 „Dėl socialinių paslaugų plano formos ir socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijų patvirtinimo“ patvirtinta socialinių paslaugų plano forma ir socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijais.

2. Zarasų rajono savivaldybės 2022 metų socialinių paslaugų plano tikslai – nustatyti veiksnius, turinčius įtaką gyventojų socialinių paslaugų poreikiams, gerinti socialinių paslaugų kokybę, didinti jų kompleksškumą ir veiksmingumą, apimančią efektyvesnės socialinių paslaugų struktūros kūrimą ir esamos pertvarkymą, atsižvelgiant į šiuo metu susidariusią ekstremalią padėtį visoje Lietuvoje.

3. Identifikuojant Zarasų rajono savivaldybės pagrindines socialines problemas, remtasi Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės skelbiamais duomenimis, Ignalinos visuomenės sveikatos biuro, vykdančio visuomenės sveikatos priežiūros priemonės Zarasų rajone informacija, Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Zarasų skyriaus, Zarasų rajono savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių, Zarasų rajono savivaldybės socialines paslaugas teikiančių įstaigų ir nevyriausybinų organizacijų (toliau – NVO), pateiktais duomenimis.

4. Zarasų rajono savivaldybės 2022 metų socialinių paslaugų planas atitinka Zarasų rajono savivaldybės strateginio veiklos plano programos „Socialinės paslaugų, paramos ir sveikatos priežiūros“ prioritetą – „Sveika, saugi, išsilavinusi ir socialiai atsakinga bendruomenė“ ir tikslą – ugdyti socialiai atsakingą bendruomenę.

5. Kasmet Zarasų rajono savivaldybės administracijos veiklos plane Socialinių paslaugų, paramos ir sveikatos priežiūros programoje yra skiriamos lėšos šios programos tikslų, uždavinių priemonėms įgyvendinti ir numatomi produkto vertinimo kriterijai.

ANTRASIS SKIRSNIS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMO IR PLĖTROS TIKSLAI

6. Svarbiausi socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslai:

6.1. pagerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, didinti jų aprėptį;

6.2. didinti neįgaliųjų ir jų šeimų gerovę;

6.3. plėsti paslaugų tinklą formuoti vieningą kompleksinę socialinių paslaugų teikimo sistemą.

7. Socialinių paslaugų plano rengėjai:

2022 m. socialinių paslaugų planą rengė Zarasų rajono savivaldybės administracijos

Socialinės paramos, Finansų skyrių darbuotojai. Rengiant 2022 m socialinių paslaugų planą, dalyvavo Zarasų rajono socialines paslaugas teikiančios įstaigų ir NVO atstovai.

II SKYRIUS BŪKLĖS ANALIZĖ

PIRMASIS SKIRSNIS SAVIVALDYBĖS SOCIALINĖS EKONOMINĖS IR DEMOGRAFINĖS SITUACIJOS ĮVERTINIMAS

8. Vidutinis metinis gyventojų skaičius ir sudėtis:

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų skaičius
1.	Gyventojų skaičius, iš jų:	14638
1.1.	Mieste	6447
1.2.	Kaime	8191
1.3.	Iš bendro gyventojų skaičiaus:	
2.1.	pensinio amžiaus gyventojai	4136
2.2.	darbingo amžiaus gyventojai	6935
2.3.	suaugę asmenys su negalia	1437
2.4.	vaikai	1854
2.5.	vaikai su negalia	49
2.6.	socialinės rizikos vaikai	225
3.	Socialinės rizikos šeimos	110
4.	Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	225

Šaltinis Lietuvos statistikos departamentas, Socialinės paramos šeimai informacinė sistema.

9. Gyventojų socialinių paslaugų poreikius sąlygojantys veiksniai.

Gyventojus socialinių paslaugų poreikius ir socialinio tinklo kūrimąsi sąlygoja tiek išorės, tiek vidiniai veiksniai.

Išorės veiksniai. Socialinių paslaugų poreikiui ir tinklo plėtojimui įtakos turi politiniai veiksniai ir jų pokyčiai, įtakoiantys socialinės apsaugos politiką Lietuvoje: Lietuvos Respublikos įstatymai, Vyriausybės nutarimai ir kiti teisės aktai, reglamentuojantys socialinių paslaugų teikimą.

Vykdamas Socialinių paslaugų įstatymą, daug dėmesio skiriama socialinių paslaugų tikslingumui, efektyvumui, kokybei. Jame numatytos valstybinės dotacijos socialinėms paslaugoms asmenims su sunkia negalia, tai įpareigoja sukurti ir šių paslaugų teikimui reikalingą infrastruktūrą.

2022 m. socialinių paslaugų plano įgyvendinimui turės įtakos susiklosčiusi visoje šalyje ekstremali situacija dėl COVID-19 ligos.

Planuojant ir organizuojant socialinių paslaugų teikimą, orientuojamasi į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgyvendinamas užimtumo ir socialinės politikos priemones.

Lietuvoje dėl COVID-19 ligos ir plintančių viruso atmainų tapo būtina užtikrinti kokybišką socialinę pagalbą, o socialines paslaugas teikiančių darbuotojų darbas šiuo sunkiu laikotarpiu yra ypatingai svarbus. Socialinės paslaugos yra teikiamos laikantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro operacijų vadovo sprendimuose numatytų reikalavimų ir apsaugos priemonių.

Svarbiausi uždaviniai ir 2022 m. išlieka kokybiškas socialinių paslaugų teikimas, tenkinant gyventojų socialinių paslaugų poreikius, skurdo ir socialinės atskirties mažinimas, bendruomeninių paslaugų teikimas vaikams, likusiems be tėvų globos, šeimoms ir neįgaliesiems, kad jie neatsidurtų visiškoje atskirtyje, kompleksinių paslaugų teikimas šeimoms.

Vidiniai veiksniai. Rajono demografinę ir socialinę situaciją atspindi gyventojų skaičius, jų pasiskirstymas kaimo ir miesto vietovėse, gyventojų amžius, vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, natūrali gyventojų kaita, santuokų ir ištuokų skaičius.

Demografiniai rodikliai negerėja tiek Lietuvoje, tiek ir Zarasų rajone. Gyventojų skaičius Zarasų rajone per pastaruosius 10 metų sumažėjo 7,9 proc. Zarasų rajone kaip ir visoje Lietuvoje atsiranda daugiau senyvo amžiaus žmonių, kuriems labai svarbu, kad būtų užtikrintos tinkamos, kokybiškos ir prieinamos socialinės paslaugos.

Zarasų rajono gyventojų pokytis 2019–2021 m.

	Zarasų rajono gyventojai		
	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Mieste	6600	6444	6447
Kaime	8316	8191	8191
Iš viso:	14 916	14635	14638

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vadovaujantis Zarasų rajono socialinių paslaugų centro duomenimis, pagalbos namuose paslaugų ir dienos socialinės globos paslaugų asmens namuose poreikis didėja. Didžioji Zarasų rajono gyventojų dalis gyvena kaime, todėl itin didelis dėmesys turi būti skiriamas kaime ir vienkiemiuose gyvenančių asmenų socialinių paslaugų plėtojimui ir socialinės atskirties prevencijai. Visuomenė sensta, taigi šių paslaugų reikės daugiau.

Taigi, senyvo amžiaus asmenys ir asmenys su negalia bei jų šeimos, vieni gyvenantys asmenys ir bendrai gyvenantys asmenys, auginantys vaikus bei asmenys, patyrę socialinę riziką, yra pagrindiniai paslaugų gavėjai Zarasų rajone.

Lyginant su visos Lietuvos pasiskirstymu, Zarasų rajone gana didelė gyventojų dalis gyvena kaime, tačiau pagal socialinių paslaugų analizės rezultatus beveik visos socialinių paslaugų įstaigos yra susitelkusios Zarasų mieste. Zarasų rajono gyventojams, gyvenantiems vietovėse, kurios yra labiau nutolusios nuo Zarasų miesto, socialines paslaugas teikia seniūnijų socialiniai darbuotojai.

Zarasų rajono savivaldybės administracijos seniūnijos aprūpina transportu socialinius darbuotojus, dirbančius su gyventojais kaimo vietovėse, kad pasiekti atokiose vietose gyvenančius asmenis. Rajone viena iš prioritетinių socialinių paslaugų plėtros kryptių yra nestacionarių socialinių paslaugų plėtra ir prieinamumo didinimas.

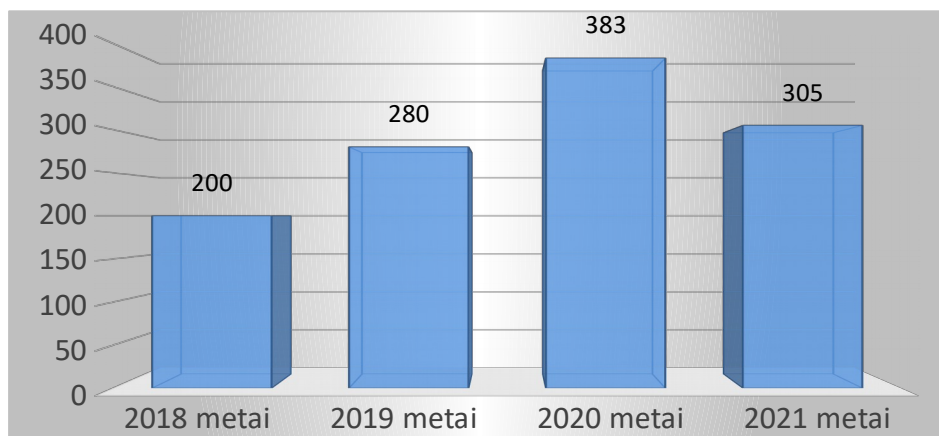
Įgyvendintas Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams veiksmų planas. 2021 m. veikia trys bendruomeniniai vaikų globos namai, (įsigytas namas – Užtiltės k., Dusetų sen., Zarasų r. sav., nupirktas butas – S. Nėries g. 23-13, Zarasuose, nupirktas namas – Palaukės g. 12, Zarasuose) kuriuose gyvena 18 likusių be tėvų globos vaikų. Jie gauna ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas šeimai artimoje aplinkoje.

Įgyvendinat Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatas, per 2021 m. buvo 11 laikinosios globos (rūpybos) koordinuojamų atvejų globos centre, iš jų: 6 – globojami pas laikinus globėjus (rūpintojus) šeimose, 5 – pas budinčius globotojus.

2022 m. kaip ir anksčiau bus atliekamas vaiko ir šeimos poreikių vertinimas. Jei šeimai ir vaikui nustatomas pagalbos poreikis, tuomet yra teikiamos socialinės paslaugos, tai gali būti psichologo pagalba ar pozityvios tėvystės mokymai ar kita pagalba pagal poreikį. Jei vaikui nustatomas apsaugos poreikis, tai pirmiausia taikomas naujas laikinosios priežiūros institutas, tai reiškia, kad vaikas iš tėvų nėra paaimamas, bet saugumas užtikrinamas padedant giminaičiams, artimiesiems asmenims ar perkeliant vaiką su tėvais, vienu iš tėvų į Krizių centrą. Šiuo metu Zarasų rajone Krizių centras veikia Zarasų rajono socialinių paslaugų centre. Dalis vaikų, kuriems nustatyta laikinoji globa (rūpyba) jau yra sugrąžinti į biologines šeimas. Zarasų rajono socialinių paslaugų centre šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, teikiamos bendrosios ir

socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, laikino apgyvendinimo paslaugos. Dalis vaikų, kuriems yra nustatyta laikinoji globa (rūpyba) jau yra sugražinti į biologines šeimas. Socialinis darbas su šių vaikų šeimomis ir toliau aktyvės.

Gautų pranešimų apie galimus vaiko teisių pažeidimus skaičius Zarasų rajono teritorijoje

Alkoholio, narkotinių, psichotropinių ir kitų medžiagų vartojimas bei psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta – veiksniai lemiantys vaikų, suaugusių asmenų ir šeimų priskyrimą socialinės rizikos grupei.

Nagrinėjant socialinių paslaugų gavėjų grupes, viena iš aktualesnių socialinių paslaugų gavėjų grupė – suaugę asmenys, patiriantys socialinę riziką. Tai asmenys, neturintys pastovaus būsto, piktnaudžiaujantys alkoholiu, grįžę iš įkalinimo įstaigų, kurie iš dalies ar visiškai netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis savimi ar kitais šeimos nariais, smurtauojantys. Asmenims teikiamos bendrosios socialinės paslaugos, skiriami maisto produktai ir higienos prekės iš intervencinių atsargų tiekimo labiausiai nepasiturintiems asmenims, programos, vienkartinė pinigine parama, tarpininkauja seniūnijų socialiniai darbuotojai dėl asmens dokumentų sutvarkymo, sudaroma galimybė naudotis pirmine teisine pagalba bei ieškoma kitų paramos formų. Nors ir ieškoma įvairių paramos formų, kaip padėti suaugusiems asmenims, patiriantiems socialinę riziką, tačiau šių paslaugų gavėjų grupei ir toliau kyla neaiškumų sprendžiant jų problemas. Sudarius galimybę gauti kvalifikuotą psichologų pagalbą, dažniausiai jos atsisako. Atsiradus problemų pavieniams asmenims yra ieškoma įvairių sprendimo būdų kaip padėti išspręsti susidariusią situaciją.

Didelė socialinių paslaugų gavėjų grupė – socialinę riziką patiriančios šeimos ir jose augantys vaikai. Socialinėmis paslaugomis ir socialinių darbuotojų intervencija siekiama sumažinti neigiamas socialinių problemų pasekmes.

Dažniausiai šeimose vyrauja šios pagrindinės problemos dėl kurių joms pradedamas taikyti atvejo komandos darbas: piktnaudžiavimas alkoholiu, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis, ilgalaikis nedarbas, kvalifikacijos neturėjimas, šeimyninių santykių nestabilumas, konfliktai šeimoje, smurto naudojimas, jaunėjantys ar net nepilnamečiai asmenys, tampantys tėvais, tėvų socialinių įgūdžių auklėjant vaikus stoka, tėvų nedarbas bei socialinių paslaugų, skirtų šioms šeimoms, jose augantiems vaikams, nepriėmimas. Šiose šeimose augantys vaikai neturi tinkamų sąlygų pozityviai socializacijai, patiria smurtą, skurdą, tėvų nepriežiūrą, naudojama psichologinė, fizinė prievarta tarp tėvų ir vaikų, tėvai vengia dalyvauti bendruomeninėje veikloje. Taip pat stebima tendencija, kad į socialinių problemų turinčių šeimų apskaitą patenka asmenys, patys užaugę tokiose šeimose. Tokie asmenys neturi tvirtų pagrindų, kuriant šeimos pagrindą. Nemoka tvarkytis buityje, nesugeba tvarkyti finansinių klausimų, dažnai seka tėvų pėdomis darydami jų klaidas.

Socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir jose augantiems vaikams teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, kurias teikia Socialinių paslaugų centras.

Socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose augančių vaikų statistika

	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Socialinę riziką patiriančios šeimos	117	85	84	84	110
Jose augantys vaikai	141	133	160	204	225

Darbu su socialinę riziką patiriančiomis šeimomis socialiniai darbuotojai sudarinėja atskirus pagalbos planus, kuriuose išsikelia šeimai svarbias problemas ir padeda jas spręsti ar nukreipti reikiama linkme. Vyksta pastovus darbas su šiomis šeimomis ir jose augančiais vaikais, bet nerealu tikėtis, kad greitai bus pasiekta ryškių pokyčių, nes šeimos nenoriai priima jiems teikiamas paslaugas.

Kriziniu laikotarpiu dėl socialinių įgūdžių stokos mama su vaikais yra laikinai apgyvendinama Krizių centre ir teikiamos socialių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos iki 6 mėnesių, o esant būtinumui paslaugos pratęsimos dar ilgiau. Taip yra stengiamasi išvengti vaikų paėmimo iš šeimos, o vaikams nereikia steigti laikinosios globos ir skirti socialinių paslaugų socialinės globos įstaigoje. Vaikas/ai nepraranda socialinio ryšio su tėvais.

Smurtą patyrusiems vaikams ir jų šeimoms organizuojama įvairi pagalba: psichologo konsultacijos, skirtingų sričių specialistų pagalba, tarpininkavimas įvairiose institucijose ir pan.

Pagrindinis tikslas – išsaugoti vaikus šeimose ir sudaryti kuo geresnes sąlygas vaikams tėvų namuose, nepažeidžiant jų interesų ir teisių.

Pastaruoju metu vis daugiau akcentuojama, kad socialinė atskirtis turi būti mažinama įtraukiant vietas bendruomenes. Kiekvienoje seniūnijoje dirba socialiniai darbuotojai darbu su šeimomis, įsitraukia aktyvūs bendruomenės nariai, mokyklų bendruomenės. Jų pateikiama informacija efektyviau padeda spręsti atsirandančias problemas šeimoje.

Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius.

Įvairių problemų sprendimuose dalyvauja ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius (toliau – TBK). Pagrindinė TBK veikla – rinkti ir analizuoti informaciją, kokios kompleksinės pagalbos reikia savivaldybės teritorijoje gyvenantiems vaikams, taip pat jų tėvams ar globėjams (rūpintojams). TBK rūpinasi reikiama dokumentais, patvirtinančiais kompleksinės pagalbos poreikį, organizuoja ir koordinuoja kompleksinę pagalbą, padeda suburti įvairių valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų (šeimos komisijos, vaiko minimalios priežiūros priemonės vykdančių asmenų, vaikų socializacijos centrų, policijos, švietimo, socialinių paslaugų, sveikatos priežiūros įstaigų, probacijos tarnybų, nevyriausybinių organizacijų ir kt.) specialistų komandą, teiksiančią švietimo pagalbą, socialinės paramos ir sveikatos priežiūros paslaugas konkrečiam vaikui ir jo tėvams. TBK informuoja visuomenę apie galimybes šeimoms gauti kompleksinę pagalbą.

Pasikeitusi ekonominė šalies ir rajono situacija. Esant nepalankioms demografinėms tendencijoms – gimstamumo mažėjimas, šeimos struktūros kitimas (daugėja šeimų, kuriose yra tik vienas iš tėvų, dažniausiai – motina), visuomenės senėjimas, didėjanti jaunų žmonių migracija sąlygoja socialinių problemų gausėjimą, didesnę formalios ir neformalios globos poreikį, dėl kurio auga socialinių paslaugų paklausa ir tuo pačiu išlaidos socialinei apsaugai.

Ekstremalios situacijos atveju socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms socialinės paslaugos, kurioms nustatytas socialinių paslaugų poreikis, yra skiriamos ir jų teikimas nenutrūksta.

Gimstamumo ir mirtingumo rodikliai Zarasų rajone

Zarasų rajono gyventojai	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Gimė	97	103	84
Mirė	336	348	398

Šaltinis: 2022 m. Zarasų rajono savivaldybės administracijos Teisės ir civilinės metrikacijos skyriaus bendra statistika.

Zarasų rajono savivaldybės socialinių paslaugų teikimo stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizė

Stiprybės

- sukurta socialinių paslaugų bazė su pakankamu socialinių paslaugų teikėjų tinklu;
- nuolatinis socialines paslaugas teikiančių specialistų kvalifikacijos kėlimas, supervizijos, mokymai;
- glaudus bendradarbiavimas tarp Savivaldybės administracijos ir paslaugas teikiančių įstaigų, organizacijų;
- aktyviau į socialinių paslaugų teikimą įsitraukia nevyriausybinės organizacijos, užtikrinančios didesnę paslaugų įvairovę bei prieinamumą.

Silpnybės

- netolygiai išplėtotas socialinių paslaugų tinklas;
- pilnai nepatenkintas socialinių paslaugų poreikis, asmenims su proto ir (ar) psichikos negalia;
- budinčių globotojų trūkumas prižiūrėti kūdikius;
- dalis viešosios infrastruktūros nėra pritaikyta žmonėms su negalia;
- socialinio būsto paklausa viršija pasiūlą;
- bendruomeninių socialinių paslaugų ribota aprėptis ir įvairovė;
- silpni NVO ir bendruomenių administraciniai gebėjimai, nepakankama projektinė veikla;
- pašalpų mokėjimo tvarka neskatina bedarbio ieškotis darbo.

Galimybės

- aktyvesnis bendruomenės, NVO įtraukimas į socialinių paslaugų teikimą;
- socialinio verslo plėtra;
- galimybė plėtoti tarpinstitucinį bendradarbiavimą sprendžiant socialines problemas;
- finansinė emigravusių asmenų pagalba šeimos nariams, esantiems savivaldybėje skatins plėtoti socialinių paslaugų spektrą;
- socialinių paslaugų prieinamumo didinimas, organizuojant paslaugų teikimą namuose,
- įvairių finansavimo šaltinių pritraukimas (valstybės dotacijos, ES fondų lėšos ir kt.)

Grėsmės

- blogėjanti demografinė situacija ir visuomenės senėjimas didina poreikį socialinėms paslaugoms;
- didėjančios socialinės globos ir kitų socialinių paslaugų kainos tampa vis didesne našta savivaldybės biudžetui;
- didelė teisės aktų, reglamentuojančių socialinių paslaugų teikimą, kaita;
- apsunkintas socialinių paslaugų teikimas ekstremalios situacijos metu;
- nepakankamas socialinių paslaugų prieinamumas skatins socialinės atskirties didėjimą;
- pertvarkos socialinėje srityje reikalauja organizacijų patirties ir pasirengimo įgyvendinti šiuos procesus.

10. Kiti rodikliai.

2021 m. Lietuvos statistikos departamento duomenimis Zarasų rajone gyveno 14 638 gyventojų. Per paskutiniuosius penkerius metus gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo 6,1 proc., rajone taip pat nuolat mažėjo. Sumažėjimą lėmė padidėjusi migracija, padidėjęs mirtingumas ir sumažėjęs gimstamumas. Pagrindinė rajono gyventojų mažėjimo priežastis – kasmet didėjantis mirtingumas ir palyginus mažas gimstamumas, migracija.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis ir atsižvelgiant į Ignalinos rajono visuomenės sveikatos biuro pateiktą Zarasų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitą, Zarasų rajono savivaldybėje 2020 m. pradžioje buvo 14 915 nuolatinių gyventojų, 2019

m. – 15 274 gyventojai ir tai yra 359 asmenimis mažiau. Zarasų mieste gyveno – 43,2 proc., o kaime – 54,9 proc. gyventojų. 2020 metais gimė 103 kūdikiai, ir tai yra 6 kūdikiais daugiau nei 2019 m. 2021 m. lyginant gimstamumo ir mirtingumo rodiklius, matome kad Zarasų rajone mirė gyventojų 4,7 karto daugiau nei gimė. Gimstamumo rodiklis rajone buvo 5,7/1 000 gyventojų (Lietuvoje – 9,0/1 000 gyv.). Mirusių asmenų skaičius 2020 m. Zarasų rajone buvo 348, o tai sudarė 0,8 proc. Lietuvoje mirusių asmenų. Apibendrinant 2020 m. Zarasų rajono gimimų ir mirčių rodiklius, nustatyta, kad natūrali gyventojų kaita buvo neigiama (–227 asmenys).

Vertinant 5 metų laikotarpį matyti, kad didesniąją dalį rajono gyventojų sudaro moterys. Nors procentinė dalis išlieka beveik tokia pati, tačiau tiek vyrų, tiek moterų skaičius rajone per pastaruosius metus mažėja.

Didžiąją dalį Zarasų rajono gyventojų sudaro žmonės gyvenantys kaimo vietovėje. 2021 m. miesto gyventojai sudarė 44,0 proc., kaimo gyventojai 56,0 proc.

Zarasų rajone per pastaruosius 5 metus kito pensinio amžiaus gyventojų skaičius, darbingo amžiaus gyventojų skaičius bei gyventojų, kurių amžius 0–17 metų. Vaikai iki 17 m. sudarė apie 13 proc. visų Zarasų rajono gyventojų, 65 metų amžiaus ir vyresni gyventojai sudarė 28,2 proc. visų Zarasų rajono gyventojų. Mažiausią gyventojų dalį 2021 m. Zarasų rajone sudarė 0–17 m. amžiaus gyventojai apie 13 proc. Pastebima, kad vyresnių nei 65 metų amžiaus ir neįgaliųjų asmenų – didėja. Daugėjant senyvo amžiaus žmonių, labai svarbu jiems užtikrinti tinkamas, kokybiškas ir prieinamas socialines paslaugas.

Naujausia statistika skelbia, kad per 12 metų vaikų skaičius nuo 0 iki 17 metų amžiaus Lietuvoje sumažėjo 36 procentais, o Lietuvos sveikatos statistikos duomenis atskleidžia vis prastėjančią vaikų populiacijos sveikatos būklę. Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis Zarasų rajone 2020 m. mirė 348 žmonės, 2021 m. – 398. Mirtingumas padidėjo 13 proc., analizuojant mirtingumo rodiklį pagal lytį, nežymiai skiriasi 50,9 proc. sudarė moterys ir 49,1 proc. – vyrai.

Mirtingumas pagal amžių išsidėsto tendencingai, vyresnių gyventojų miršta daugiau. Daugiausia gyventojų mirė vyresni nei 80 m. amžiaus, taip pat 70–79 m. amžiaus. Analizuojant rodiklį pagal lytį, matyti, kad vyrai miršta jaunesniame amžiuje, nei moterys. Analizuojant mirtingumą pagal gyvenamąją vietovę matyti, kad kiek dažniau miršta kaimo gyventojai.

Zarasų rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, gyventojų mirties priežasčių struktūra jau daugelį metų išlieka nepakitusi. Trys pagrindinės mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys.

Nedarbas – viena pagrindinių emigracijos priežasčių. O didėjant emigracijos mastui, auga socialinių paslaugų poreikis vyresnio amžiaus rajono gyventojams.

Imigrantų ir emigrantų skaičius Zarasų rajone

Metai	Zarasų rajono savivaldybė		
	Imigrantai	Emigrantai	Neto tarptautinė migracija
2019 m.	135	136	-1
2020 m.	134	136	-2
2021 m.	98	104	-6

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Ilgalaikis nedarbas – viena opiausių kaip Lietuvos, tai ir Zarasų rajono darbo rinkos problemų. Dauguma ilgalaikių bedarbių yra vyresnio amžiaus, 30–49 metų, turintys sveikatos problemų, todėl negalintys dirbti, taip pat socialinę riziką patiriantys, vengiantys darbo asmenys.

Šių asmenų, taip pat priešpensinio amžiaus bedarbių įdarbinimas bei socialinė parama tampa vis rimtesne problema.

2021 m. sausio 1 d. m. Zarasų rajone buvo registruota 1879 bedarbiai, o 2022 m. sausio 1 d. – 1420 asmenų, t. y. bedarbių Zarasų rajone sumažėjo 32,3 proc. lyginant su praėjusiais metais.

Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Zarasų skyriaus duomenimis 2022 m. sausio 1 d. darbo ieškančių asmenų užregistruota 1554.

2022 m. sausio 1 d. vidutinis metinis nedarbo lygis

Utenos apskritis	Vidutinis metinis nedarbo lygis
Anykščiai	12,9 proc.
Ignalina	18,3 proc.
Molėtai	11,9 proc.
Utena	10,2 proc.
Visaginas	12,8
Zarasai	16,6 proc.

Šaltinis. Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Zarasų skyrius.

ANTRASIS SKIRSNIS ESAMOS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ INFRASTRUKTŪROS SAVIVALDYBĖJE ANALIZĖ

11. Socialinių paslaugų įstaigos Zarasų rajono savivaldybėje.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius	
				iš viso	iš savivaldybės
1.	Socialinės globos namai	1.1. Zarasų socialinės globos namai (Nuo 2019 m. sausio 1 d. teikiamos Atokvėpio (trumpalaikės socialinės globos paslaugos), dienos socialinės globos paslaugos institucijoje)	Valstybės	200	16
		1.2. Salako socialinės globos namai	Savivaldybės	30	30
2.	Šeimynos	Valerijos šeimyna	-	3	3
		„Eglės namučių“ šeimyna	-	8	8
3.	Laikino gyvenimo namai	-	-	-	-
4.	Dienos socialinės globos centrai	-	-	-	-
5.	Savarankiško gyvenimo namai	-	-	-	-
6.	Socialinės priežiūros centrai	6.1. VO „Gelbėkit vaikus“	Visuomeninė organizacija	25	25
		6.2. Samanių bendruomenė	Bendruomenė	18	18
		„Dvargantis“;	NVO	24	24

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius	
				iš viso	iš savivaldybės
		6.3. Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga; 6.4. VšĮ „Žvaigždynai“; 6.5. Sadūnų kaimo bendruomenė; 6.6. Dusetų bendruomenė; 6.7. Antazavės socialinių paslaugų centro „Kartų namai“; 6.8. Salako bendruomenė „Sakalas“	Viešoji įstaiga Bendruomenė Bendruomenė Biudžetinė įstaiga Bendruomenė	20 15 18 12 15	20 15 18 12 15
7.	Bendruomeninės įstaigos	Zarasų rajono Antazavės socialinių paslaugų centro „Kartų namai“ bendruomeniniai vaikų globos namai (įkurti 3 BVGN)	Savivaldybė	18	18
8.	Kitos socialinių paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras ir kt.)	8.1. Zarasų rajono socialinių paslaugų centras (Pagalbos į namus ir dienos socialinės globos tarnyba, paramos šeimai tarnyba, laikino apgyvendinimo tarnyba, nakvynės namai, Globos centras, Krizių centras); 8.2. Zarasų rajono Antazavės socialinių paslaugų centro „Kartų namai“ (Savarankiško gyvenimo namai, kurie veiks 2022 m. antrą pusmetį).	Savivaldybės Savivaldybės	288 24	288 24
		8.3. Zarasų krašto žmonių su negalia sąjungos užimtumo dienos centras	NVO	57	-
		8.4. Zarasų rajono neįgaliųjų draugijos dienos užimtumo centras Dusetose	NVO	30	-
		8.5. VšĮ Lietuvos aklųjų silpnaregių sąjungos Šiaurės rytų centro dienos užimtumo centras	NVO	24	-
		8.6. Viešoji įstaiga „Nacionalinis socialinės integracijos institutas“ Socialinio taksi paslaugos	Viešoji įstaiga	43	Projektinės lėšos
		8.7. Viešoji įstaiga „Neformalaus ugdymo namai“	Viešoji įstaiga		Projektinės lėšos
		8.8. „Bendruomeniniai šeimos namai „Saugi šeima“ (pozityvios tėvystės mokymai, „Gelbėkit	Savivaldybė, partneris VO „Gelbėkit	165	Projektinės lėšos

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius	
				iš viso	iš savivaldybės
		psichologo paslaugos)	vaikus“		

12. Socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymas ir socialinių paslaugų teikimo savivaldybėje (seniūnijose) pakankamumo lygis.

Zarasų rajono savivaldybės teritorijoje 2021 m. socialines paslaugas įvairioms klientų grupėms teikė 19 socialinių paslaugų įstaigų (filialų) ar organizacijų, iš jų: 2 stacionarios, 6 priklausančios nevyriausybinėms organizacijų sektoriui ir viešosios įstaigos, 2 nestacionarios socialinių paslaugų įstaigos, 2 šeimos bei 4 bendruomenės, veikė 3 bendruomeniniai vaikų globos namai (toliau – BVGN). Pagal savo pavaldumą 1 pavaldi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, 6 (tame tarpe ir BVGN) – Zarasų rajono savivaldybei ir 6 priklausė nevyriausybinėms organizacijų sektoriui (toliau – NVO). Didžiausia socialinių paslaugų įstaigų dalis 2021 m. priklausė nevalstybiniam sektoriui.

13. Socialinių paslaugų teikėjai.

Paslaugų teikėjai	Socialinių paslaugų įstaigos	
	skaičius	dalis (%)
1. Valstybinė įstaiga	1	6
2. Savivaldybių įstaigos	3	19
3. NVO sektorius	6	38
4. Bendruomenės	4	25
5. Šeimos	2	12

Vadovaujantis Socialinių paslaugų katalogu, socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra, t. y. atokvėpio paslaugų, savarankiško gyvenimo namų, grupinio gyvenimo namų yra viena iš prioritetinių sričių 2022 metais.

Zarasų rajone veikia stacionari įstaiga Zarasų socialinės globos namai, kurių steigėja yra Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Zarasų socialinės globos namai įsikūrę Zarasų mieste, teikia ilgalaikes (trumpalaikes) socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus asmenims, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis ir asmenims, kuriems dėl proto negalios ar psichinių sutrikimų nustatytas 0–40 procentų darbingumo lygis, specialusis nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis arba nustatytas didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis visiems šalies gyventojams. 2021 m. Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius gavo 16 prašymų apsigyventi socialinės globos namuose. Įvertinus senų neįgaliųjų asmenų socialinę aplinką bei sveikatos būklę, galima teigti, kad pastaruoju metu pastebima tendencija apgyvendinti seną ar neįgalų žmogų socialinės globos namuose, tuo tarpu kai prieš porą metų dažniausiai asmenis, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, prižiūrėjo ir slaugė namuose artimieji arba vaikai pasiimdavo pas save prižiūrėti. Visi gauti prašymai apsigyventi Zarasų socialinės globos namuose per paskutinius metus buvo patenkinti. Kadangi Zarasų rajonas yra senstantis rajonas manome, kad ir ateityje šių paslaugų poreikis nemažės.

Zarasų socialinės globos namai teikia šias socialinės globos paslaugas:

1) „Atokvėpio“ (trumpalaikės socialinės globos) paslaugas asmenims negalia bei senyvo amžiaus asmenims, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra. Šios paslaugos tikslas – suteikti trumpalaikį poilsį šeimos nariams, prižiūrintiems asmenis negalia. „Atokvėpio“ paslauga teikiama ne mažiau kaip 8 val. per parą, iki 1 mėn.;

2) dienos socialinės globos paslauga suaugusiems asmenims su negalia bei senyvo amžiaus asmenims teikiama nuo 3 iki 8 val. per dieną, 5 kartus per savaitę darbo valandomis ir darbo dienomis. Dienos socialinė globa – tai visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė pagalba institucijoje dienos metu, skatinant asmens savarankiškumą. Asmuo į įstaiga atvežamas įstaigos transportu ir po darbo dienos nuvežamas atgal į namus.

Socialinių paslaugų teikimo funkciją Zarasų rajono savivaldybė yra perdavusi jai pavaldžioms socialinių paslaugų įstaigoms, kurių šiuo metu Zarasų rajone yra 3: Zarasų rajono Antazavės socialinių paslaugų centras „Kartų namai“ (toliau – Antazavės centras), Zarasų rajono socialinių paslaugų centras, Salako socialinės globos namai.

2021 m. įgyvendinus perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų likusiems be tėvų globos vaikams veiksmų planą, Antazavės centro vaikų globos padalinyje neliko nei vieno vaiko. Jie buvo apgyvendinti bendruomeniniuose vaikų globos namuose (toliau – BVGN), namų aplinkai artimoje aplinkoje. Veikia 3 BVGN: įrengtas namas Užtiltės kaime, Dusetų seniūnijoje, nupirktas keturių kambarių butas S. Nėries g. 23–13, Zarasų m. ir nupirktas namas Palaukės g. 12, Zarasų m. Juose gyvena 18 likusių be tėvų globos vaikų.

2022 m. Antazavės centre ir toliau veiks vaikų dienos centras. Vaikų dienos centro darbas yra veiksmingas, išpildo vaikų lūkesčius bei esminius užimtumo poreikius. Lankydami vaikų dienos centrą vaikai sulaukia dėmesio, jiems sudaromos galimybės mokytis, ruošti namų darbus, ugdyti savo įgūdžius. Vaikai jaučiasi gerbiami ir vertinami, todėl gerėja jų psichinė, fizinė sveikata, socialinis elgesys, mikroklimatas pačiose šeimose. Antazavės centro vaikų dienos centrą lanko 12 vaikų. Antazavės centro veikla yra licencijuota.

Salako socialinės globos namai yra socialinių paslaugų įstaiga, kurios paskirtis – užtikrinti ilgalaikę (trumpalaikę) socialinę globą nesavarankiškiems ar iš dalies savarankiškiems senyvo amžiaus asmenims ar suaugusiems asmenims su negalia, kurie negali gyventi savarankiškai, naudotis kitomis bendruomenės paslaugomis ir kuriems būtina nuolatinė specialistų priežiūra.

Salako socialinės globos namuose yra 30 vietų, kuriuose teikiamos trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugos. Kiekvienais metais juose gyvena 30 senyvo amžiaus gyventojų ir žmonių su negalia. Salako socialinės globos namų veikla yra licencijuota.

Zarasų rajono socialinių paslaugų centras (toliau – Centras) teikia socialines paslaugas Zarasų bendruomenės gyventojams. Šiuo metu tai pagrindinė nestacionarių socialinių paslaugų įstaiga Zarasų rajone. Centre veikia dienos socialinės globos ir pagalbos į namus tarnyba. Per ataskaitinį laikotarpį 141 vienišiams pensininkams ir neįgaliems asmenims buvo teikiamos pagalbos į namus paslaugos. Paslaugos teikiamos pagal poreikį nuo 4 iki 20 valandų per savaitę. Centras teikia dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose. Tai visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė, nuolatinės specialistų priežiūros reikalaujanti pagalba dienos metu. Paslaugų gavėjai suaugę asmenys su negalia, senyvo amžiaus asmenys.

Paslaugos teikiamos nuo 2 iki 8 valandų per dieną, iki 5 kartų per savaitę. 2021 m. dienos socialinė globa kliento namuose buvo teikiama 27 nuolatinę slaugą turinčiam Zarasų miesto ir rajono gyventojui.

Nakvynės namuose per ataskaitinį laikotarpį gyveno 14 paslaugų gavėjų, t. y. asmenys, neturintys gyvenamosios vietos, vieniši darbingo amžiaus, bet nedirbantys, grįžę iš įkalinimo įstaigų asmenys. Jiems buvo teikiamos bendrosios, laikino apgyvendinimo, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, 24 šeimoms buvo suteiktos paslaugos motinos ir vaiko laikino apgyvendinimo centre, globėjams buvo suteikta 340 konsultacijų.

Per ataskaitinį laikotarpį 116 asmenims pagal poreikį buvo skirtos įvairios techninės pagalbos priemonės.

2022 m. Centras ir toliau įgyvendins **projektą „Integrali pagalba į namus Zarasų rajone“**, kurio tikslas – Zarasų mieste ir rajone teikti integralios pagalbos (socialinės globos ir slaugos paslaugų) į namus paslaugas, kurios užtikrintų kompleksinę pagalbą neįgaliems darbingo amžiaus ir senyvo amžiaus asmenims, bei padėtų šeimos nariams, prižiūrintiems savo artimuosius, derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus.

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatas, ir vykdant Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014–2020 metų veiksmų planą, Centras vykdo **Globos centro funkcijas**. Globos centras, įgyvendina vaiko globėjo (rūpintojo) teises ir pareigas. Pagal sudarytą tarpusavio bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartį perduoda likusį be tėvų globos vaiką, socialinės rizikos vaiką prižiūrėti budinčiam globotojui. Globos centras vykdo mokymus pagal globėjų ir tėvių mokymo ir konsultavimo programas (toliau – GIMK), teikė ir organizavo socialines paslaugas bei reikalingą konsultacinę, psichosocialinę, teisę ir kitą pagalbą visiems įvaikintiems vaikams, socialinių globėjų, globėjų giminaičių (rūpinamiems) vaikams, budinčių globėjų prižiūrimiems vaikams bei budintiems globėjams, socialiniams globėjams, globėjams giminaičiams, tėviams ar asmenims, ketinantiems jais tapti, siekiant tinkamo vaiko, įvaikio ugdymo ir auklėjimo šeimai artimoje aplinkoje.

2021 metais Centras teikė socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas 110 šeimoms, patyrusioms socialinę riziką, ir jose augantiems 225 vaikams.

Centre yra 10 pareigybių socialinių darbuotojų, dirbančių su šeimomis, 3 atvejo vadybininkai ir 2 globėjų (tėvių) mokymo ir konsultavimo specialistai, 0,5 pareigybės psichologas.

2021–2022 m. Zarasų rajono socialinių paslaugų centras dalyvauja projekte „Socialinių paslaugų kokybės gerinimas, taikant EQUASS kokybės sistemą“ Nr. 08.4.1.-ESFA-V-421-01-0001. Projektas finansuojamas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų. Projekto tikslas didinti Lietuvos socialinių paslaugų kokybę, taikant Savanoriškos Europos socialinių paslaugų kokybės sistemos reikalavimus.

2022 m. ir toliau yra teikiama palydimoji paslauga grįžusiems iš pataisos įstaigų (paleistiems) asmenims. Palydimoji paslauga – visuma tarpusavyje susijusių paslaugų, kuriomis siekiama padėti asmenims prisitaikyti prie socialinės aplinkos, gauti reikiamą informaciją ir priėjimą prie socialinės paramos sistemos, atkurti ir (ar) sustiprinti ryšius su artimaisiais giminaičiais bei (ar) sugyventiniais, ugdyti jų gebėjimus spręsti kylančias socialines ir kitas problemas, atgauti darbui reikalingus įgūdžius ir (ar) jų įgyti, t. y. visapusiškai palengvinti asmenų socialinę integraciją.

Vyksta bendradarbiavimas su Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriumi, kartu su Socialinės paramos skyriaus atstovais, atvejo vadybininkais, socialiniais darbuotojais ir kitais specialistais periodiškai vyksta šeimų, patyrusių socialinę riziką, peržiūros, teikiama psichologo, psichiatro pagalba, taikoma atvejo vadyba.

2021 m. Centras pradėjo teikti asmeninę pagalbą asmenims su negalia. Teikiamos šios paslaugos: pagalba rengiantis viršutinius drabužius, apsiaunant batus, pasirenkant tinkamą aprangą, maisto produktų pirkimas ir maisto ruošimas kartu su klientu, pagalba atsisėdant į vėžimėlį ir atsistojant, judant kambaryje, lauke, socialinis bendravimas, poilsio ir laisvalaikio organizavimas. 2021 m. asmeninė pagalba buvo teikiama 6 asmenims. 2022 m. šios paslaugos teikimas bus tęsiamas. Planuojama teikti 30-iai neįgaliųjų asmeninę pagalbą namuose. Tam tikslui yra skirtos 74,2 tūkst. eurų valstybės biudžeto tikslinės dotacijos.

2022 m. siekiant įgyvendinti klausimus dėl vidutinės ir minimalios priežiūros skyrimo nepilnamečiams, ir toliau planuojama teikti kompleksines paslaugas ne tik vaikams bet ir jų tėveliams. Tėvams bus siūlomi pozityvios tėvystės mokymai, psichologo pagalba, lankymasis pas priklausomybių specialistą, bus siūloma dalyvauti Zarasų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro organizuojamuose renginiuose ir užsiėmimuose. Ir toliau bus vykdomas bendradarbiavimas su įstaigomis ir institucijomis, susijusiomis su smurto artimoje aplinkoje veikla.

2022 m. neįgaliesiems ir jų šeimoms nevyriausybinių organizacijų teiks socialinės reabilitacijos paslaugas. Įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos tikslus svarbu teikti

socialinės reabilitacijos paslaugas neįgaliesiems ir jų šeimoms, užtikrinant lygias galimybes jiems dalyvauti visose visuomenės gyvenimo srityse.

Vadovaujantis Socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. A1- 622 „Dėl Socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Akredituotos socialinės priežiūros teikimo reikalavimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2021 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. 492 „Dėl Akredituotos socialinės priežiūros reikalavimų patvirtinimo“, Centrai suteikta teisė teikti akredituotą socialinę priežiūrą: pagalbą į namus, socialinių įgūdžių ugdymą ir palaikymą, intensyvią krizių įveikimo pagalbą, apgyvendinimą nakvynės namuose, pagalbą globėjams (rūpintojams) budintiems globotojams, itėviams, ir šeimynų dalyviams.

Zarasų rajone nevyriausybiniam sektoriui priklausančios įstaigos (toliau – NVO), atstovaujančios neįgaliesiems, vykdančios neįgaliųjų socialinę integraciją, organizuojančios neįgaliųjų užimtumą, poilsį, sportą, turizmą, kultūrinę veiklą, tarptautinį bendradarbiavimą, teikiančios socialinės reabilitacijos, transporto paslaugas, vykdančios vaikų socialinę priežiūrą sudaro 38 proc. visų Zarasų rajono socialinių paslaugų įstaigų ir organizacijų. Šiuo metu rajone veikia 6 organizacijos, priklausančios NVO sektoriui:

- Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga,
- Zarasų rajono neįgaliųjų draugija,
- VšĮ Lietuvos aklųjų silpnaregių Šiaurės Rytų centras,
- „Bendruomeniniai šeimos namai“ „Saugi šeima“ (įgyvendinant šį projektą partneris yra VO „Gelbėkit vaikus“),
- Viešoji įstaiga „Nacionalinis socialinės integracijos institutas „Socialinis taksi“,
- VšĮ „Neformalaus ugdymo namai“.

Viešoji įstaiga „Nacionalinis socialinės integracijos institutas“, teikdamas socialinio taksi paslaugas, VO „Gelbėkit vaikus“ gauna finansavimą per vykdomus projektus.

Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga (toliau – Sąjunga) vienija daugiau nei 500 narių. Veikla vyksta per projektus, partnerius, rėmėjus, narių įnašus. Sąjunga prisideda informuodama visuomenę, formuodama socialinių paslaugų tinklą. Sąjungos įkurtame užimtumo dienos centre 2022 m. bus teikiamos savarankiškumo didinimo, užimtumo paslaugos, informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo, sociokultūrinės, asmens higienos ir priežiūros paslaugos, transporto paslaugos. Veikla organizuojama projektų pagrindu, bendradarbiavimu su užsienio partneriais. Pagrindiniai tikslai – neįgalių asmenų integracija į visuomenę, vykdamas intervencijas į ankstyvąją reabilitaciją, ugdymą, savarankiškumą, darbinį ir laisvalaikio užimtumą, bei teikiant pagalbą ir paramą šeimoms, prižiūrinčioms asmenis su negalia. 2021 m. iš savivaldybės biudžeto buvo skirta 12,8 tūkst. eurų transporto ir asmeninės higienos (dušo) paslaugoms teikti. Sąjunga šias paslaugas teikė 318 rajono gyventojų.

Zarasų rajono neįgaliųjų draugija, veikianti Dusetose, 2022 metais teiks individualios pagalbos neįgaliajam paslaugas, neįgaliųjų meninių gebėjimų lavinimo paslaugas, bus teikiamos informavimo, konsultavimo paslaugos.

VšĮ Lietuvos aklųjų silpnaregių Šiaurės Rytų centro veikla yra teikti sociokultūrinės paslaugas – tai aklųjų ir silpnaregių užimtumas, kultūrinė veikla, meninių įgūdžių ugdymas, kuris ypač svarbus netekusiems regėjimo, kalendorinių švenčių paminėjimas.

Ypač svarbu rajono akliesiems ir silpnaregiams techninės pagalbos priemonių gavimas. Zarasų rajono aklieji ir silpnaregiai iš dalies aprūpinti techninės pagalbos priemonėmis. Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos leidžiamas žurnalas „Mūsų žodis“ jau daugelį metų yra ypač skaitomas organizacijos narių tarpe.

2022 m. akliesiems bus teikiamos aukščiau išvardintos paslaugos, taip pat pagal poreikį bus vykdomas maisto ir būtiniausių produktų bei vaistų pirkimas.

Didesnė dalis socialines paslaugas teikiančių nevyriausybinių organizacijų savo veiklą vykdo mieste, todėl miesto gyventojams teikiamos šių įstaigų bendrosios socialinės paslaugos yra labiau prieinamos negu kaimo gyventojams.

Be šių, aukščiau išvardintų socialinių paslaugų įstaigų ir organizacijų, socialinės paslaugos teikiamos ir kitose švietimo, sveikatos įstaigose, organizacijose, kurių pagrindinė veikla nėra socialinių paslaugų teikimas.

Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrių darbuotojai be vykdomų socialinių paslaugų administravimo funkcijų teikia bendrąsias socialines informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugas.

Be jau įvardintų įstaigų ir organizacijų, veikia Zarasų anoniminių alkoholikų grupė. Siekiant mažinti globojamų (rūpinamų) vaikų skaičių, yra aktyviau vykdoma ankstyvoji prevencija organizuojant skubią pagalbą kiekvienai krizėje atsidūrusiai šeimai. Tuo tikslu Zarasų rajono savivaldybės administracija įgyvendina iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą projektą Nr. 08.4.1-ESFA-V-416-01-0005 „**Bendruomeniniai šeimos namai „Saugi šeima“**“. Šio projekto pagrindinis Partneris yra visuomeninė organizacija „Gelbėkit vaikus“. Projektas bus vykdomas ir 2022 metais.

Projekto tikslas – sudaryti sąlygas visoms Zarasų rajono šeimoms (asmenims) gauti kompleksiskai teikiamas paslaugas, užtikrinant paslaugų prieinamumą kuo arčiau šeimos gyvenamosios vietos, siekiant įgalinti šeimą įveikti iškilusias krizes bei derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus. Projekto įgyvendinimo metu krizėje atsidūrusiems asmenims bus teikiamos kompleksinės paslaugos: psichosocialinė pagalba (individualios ir grupinės konsultacijos, pozityvios tėvystės mokymai.

VšĮ „Neformalaus ugdymo namai“ įsikūrę Antalieptės sen., Zarasų r. 2022 m. teiks šias paslaugas: socialinių įgūdžių ugdymą, palaikymą ir (ar) atkūrimą socialinę riziką patiriantiems vaikams ir jų šeimoms, vaikams su negalia ir jų šeimoms, suaugusiems asmenims su negalia, iš pataisos įstaigų paleistiems asmenims, kitiems asmenims ir jų šeimoms, psichosocialinę pagalbą krizinėje situacijoje esančioms šeimoms, smurtautojams, socialinę riziką patiriantiems asmenims ir palydėjimo paslaugą jaunuoliams, socialinę riziką patiriantiems vaikams, vaikams (nuo 16 m.), kurie gyvena socialinę riziką patiriančiose šeimose, sulaukusiems pilnametystės asmenims iki 24 m., kuriems buvo suteikta socialinė globa (rūpyba) institucijoje ar kurie gyveno socialinę riziką patiriančioje šeimoje.

2021 metais veikė 8 vaikų dienos centrai: Zarasų mieste, Samanių kaime, Sadūnų kaime, Salako, Antalieptės, Antazavės ir Dusetų seniūnijose, kurie buvo finansuojami savivaldybės, valstybės biudžeto, VO “Gelbėkit vaikus” bei jų partnerių lėšomis. Vaikų dienos centrus lankė apie 70 vaikų.

Zarasų rajone yra dvi veikiančios šeimynos, kuriose yra globojami 11 likusių be tėvų globos vaikų: Valerijos šeimyna (3 vaikai), „Eglės namučių“ šeimyna (8 vaikai).

TREČIASIS SKIRSNIS SAVIVALDYBĖS GALIMYBIŲ TEIKTI SOCIALINES PASLAUGAS IR JŲ POREIKIO ĮVERTINIMAS

14. Socialinių paslaugų rūšys ir jų išvystymo normatyvai.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	10 000 gyventojų tenka	
		vietų ¹	gavėjų ²
1.	Pagalba į namus	141	9,5
2.	Dienos socialinė globa/integrali pagalba į namus	27	1,6
3.	Ilgalaikė socialinė globa	71	4,2
4.	Trumpalaikė socialinė globa	6	0,4
5.	Laikinas apnakvindinimas Nakvynės namuose	14	0,9

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	10 000 gyventojų tenka	
		vieta ¹	gavėjų ²
6.	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas socialinių paslaugų centre	28	1,8
7.	Šeimos socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas namuose	110	5,9
8.	Šeimos apgyvendinimas Krizių centre	14	0,9
9.	Pagalba globėjui (rūpintojui) įvaikintojui, šeimynai	2	0,1
10.	Ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa likusiems be tėvų globos vaikams: - šeimynoje - bendruomeniniuose vaikų globos namuose	11	0,6
		18	1,2
11.	Bendrosios socialinės paslaugos	Pagal poreikį	Pagal poreikį

¹Vietų skaičius socialinių paslaugų įstaigoje

²Vidutinis gavėjų skaičius per mėnesį

15. Savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų analizė.

Zarasų rajone socialinės paslaugos teikiamos šioms gyventojų grupėms:

- asmenims ir šeimoms, patiriančioms socialinę riziką,
- vaikams su negalia ir jų šeimoms,
- likusiems be tėvų globos vaikams,
- suaugusiems asmenims su negalia ir jų šeimoms,
- senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms,
- jaunimas (jaunas žmogus apibrėžiamas kaip asmuo nuo 14 iki 29 metų (įskaitytinai)).
- kitiems asmenims ir jų šeimoms.

Asmenys ir šeimos, patiriančios socialinę riziką. 2021 m. Zarasų rajone buvo 110 šeimų, patiriančių socialinę riziką, jose augo 225 vaikai.

Darbai su šių šeimų nariais yra sudaromi individualūs socialinio darbo planai kiekvienai šeimai, skiriamas ypatingas dėmesys darbu su šeimomis, patiriančioms socialinę riziką, siekiama užtikrinti jose gyvenančių vaikų saugumą, padėti šeimai įgyti naujų sveikų funkcionavimo įgūdžių, pagerinti tėvystės įgūdžius, patenkinti būtinus šeimos poreikius-saugumą, pastovumą, vaiko ir šeimos gerovę. Bendradarbiaujant su Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriumi (toliau – Socialinės paramos skyrius), Valstybinės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriumi bei kitomis socialines paslaugas teikiančiomis institucijomis, mokyklomis, bendruomenėmis, seniūnijomis, policijos komisariatu numatomi kiekvienos šeimos problemų sprendimo planai ir kartu su kitų institucijų specialistais siekiama jų įgyvendinimo. Šeimose vyrauja šios problemos: girtavimas, ilgalaikis nedarbas, šeimyninių santykių nestabilumas, naudojama psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta prieš vaikus.

Socialinės priežiūros paslaugas šeimoms teikia 10 Zarasų rajono socialinių paslaugų centro socialinių darbuotojų, dirbančių su šeimomis. Šiuo metu socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslauga teikiama 110 šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, teikiamos bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos bei kita reikalinga pagalba, siekiant mažinti vaikų, ypač mažamečių, atskyrimą nuo šeimos.

Centre dirba 3 atvejo vadybininkai, kurie kompleksinę pagalbą šeimoms organizuoja atvejo vadybos principu: įvertina socialinių paslaugų poreikį, organizuoja šeimos atvejo vadybos posėdžius, sudaro kartu su šeima individualų pagalbos planą, vykdo stebėseną. Centro socialiniai

darbuotojai, dirbantys su šeimomis, teikia socialinės priežiūros paslaugas šeimoms jų namuose. Taikant atvejo vadybą, socialinis darbas su šeimomis žymiai suaktyvėjo, piniginė parama ir išmokos vaikams yra teikiamos paslaugomis, tačiau būtina socialinio darbo plėtra siekiant atstatyti šeimos socialinio funkcionavimo sugebėjimus, didinant šeimos atsakomybę už vaikų priežiūrą ir auklėjimą. Efektyviam darbui su šeimomis ir jų nariais būtina kvalifikuota psichologų pagalba, kurią teikia Globos centro specialistai.

Rajone veikia vaikų dienos centrai, laikino apgyvendinimo namai motinai ir vaikui, Zarasų mieste šeimose, patiriančiose socialinę riziką, augantiems vaikams socialinės paslaugos teikiamos nuosekliau: organizuojamas jų socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, teikiamos sociokultūrinės paslaugos, vaikai turi galimybę ruošti pamokas, mokytis kompiuterinio raštingumo, bendrauti ir ugdyti savo kūrybiškumą. Centre teikiamos laikino apgyvendinimo paslaugos šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, ir vaikams iki 12 mėn. ir ilgiau ugdant ir palaikant socialinius įgūdžius, organizuojamos pozityvios tėvystės ir kt. mokymai tėvams.

Atsižvelgiant į dabartinę situaciją ir pasikeitusius teisės aktus, šeimoms, auginančioms vaikus, reikia plėsti bendruomeninių paslaugų tinklą. 2021 metais Zarasų rajono veikė 8 vaikų dienos centrai: Zarasų mieste, Samanių kaime, Sadūnų kaime, Antazavės seniūnijoje, Salako seniūnijoje, Dusetų seniūnijoje, Antalieptės seniūnijoje, kurie buvo finansuojami savivaldybės, valstybės biudžeto, VO „Gelbėkit vaikus“ bei jų partnerių lėšomis. Vaikų dienos centrus lankė apie 70 vaikų. Ypač reikia steigti analogiškus centrus kaimiškose vietovėse, kuriuose teikiama šeimoms socialinė priežiūra.

Vadovaujantis Socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. A1- 622 „Dėl Socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Akredituotos socialinės priežiūros teikimo reikalavimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2021 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. 492 „Dėl Akredituotos socialinės priežiūros reikalavimų patvirtinimo“, 2022 m. visuomeninei organizacijai „Gelbėkit vaikus“ suteikta teisė teikti akredituotą socialinę priežiūrą, t. y. psichosocialinės pagalbos paslaugas krizinėje situacijoje esančioms šeimoms ir jų nariams, socialinę riziką patiriantiems asmenims. Akredituotas paslaugas įstaiga galės teikti 3 metus.

Vadovaujantis aukščiau nurodytu teisės aktu 2022 m. VšĮ „Neformalaus ugdymo namai“, Antalieptės kaime, Zarasų rajone, bus suteikta teisė teikti akredituotas socialinės priežiūros paslaugas: socialinių įgūdžių ugdymą, palaikymą ir (ar) atkūrimą socialinę riziką patiriantiems vaikams ir jų šeimoms, vaikams su negalia ir jų šeimoms, suaugusiems asmenims su negalia, iš pataisos įstaigų paleistiems asmenims, kitiems asmenims ir jų šeimoms, psichosocialinę pagalbą krizinėje situacijoje esančioms šeimoms, smurtautojams, socialinę riziką patiriantiems asmenims ir palydėjimo paslaugą jaunuoliams, socialinę riziką patiriantiems vaikams, vaikams (nuo 16 m.), kurie gyvena socialinę riziką patiriančiose šeimose, sulaukusiems pilnametystės asmenims iki 24 m., kuriems buvo suteikta socialinė globa (rūpyba) institucijoje ar kurie gyveno socialinę riziką patiriančioje šeimoje.

Asmenys, patyrę socialinę riziką, tai – benamiai, piktnaudžiaujantys alkoholiu ir psichotropinėmis medžiagomis, įsitraukę į nusikalstamą veiklą, smurtaujantys ar patyrę smurtą asmenys, iš dalies arba visiškai netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu bei dalyvauti visuomenės gyvenime, benamiai, grįžę iš įkalinimo vietų asmenys ir kt. Šiems asmenims rajone teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, vienkartinė piniginė parama, jie aprūpinami būtiniaisiais drabužiais ir avalyne. Socialinių paslaugų centre veikia Nakvynės namai, kuriuose iki 12 mėn. ir ilgiau gali gyventi benamiai, valkataujantys, grįžę iš įkalinimo vietų asmenys, šeimos, patyrusios socialinę riziką. Šiuo metu 38 asmenims teikiamos laikino apgyvendinimo ir apnakvindinimo paslaugos. Nakvynės namuose dirba socialinis darbuotojas, socialinio darbuotojo padėjėjai, teikiamos asmens higienos ir priežiūros paslaugos. Pastebimas suaugusių socialinės rizikos asmenų nenoras keistis, jie nepriima socialinio darbuotojo pagalbos, svarbiausia jiems gauti priklausančias socialines išmokas, kurias dažniausiai prageria. Rajone socialinės adaptacijos priemonių tinklas socialinės rizikos suaugusių asmenų

grupei nėra pakankamai išplėtotas, trūksta socialinės adaptacijos priemonės įgyvendinančių institucijų, specializuotų psichologinės ir socialinės reabilitacijos įstaigų socialinės rizikos asmenims, turintiems priklausomybę nuo alkoholio ar kitų psichotropinių medžiagų.

Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2021 m. lapkričio 26 d. sprendimu Nr. T-197 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro steigimo“ įsteigtas Zarasų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. 2022 m. yra skirtos 148,3 tūkst. eurų valstybės biudžeto tikslinių dotacijų. Įsteigus biurą Zarasų rajone, suaktyvės prevencinės paslaugos suaugusiems asmenims, patiriantiems socialinę riziką.

Auga asmenų, turinčių priklausomybę nuo alkoholio ir kitų psichotropinių medžiagų, skaičius. 2021 m. Psichikos sveikatos centro duomenimis dėl alkoholizmo apsilankė 140 kartų, 76 asmenys, neoficialiais duomenimis šis skaičius yra didesnis, tačiau ir toliau būtina plėsti socialinių paslaugų tinklą ir rūpintis ne tik sergančiųjų reabilitacija, bet ir priklausomybių prevencija. Šiuo metu visos paslaugos asmenims, turintiems priklausomybę nuo alkoholio ar narkotikų, teikiamos psichikos sveikatos centre prie Zarasų rajono savivaldybės viešosios įstaigos Pirminės sveikatos priežiūros centro. Taip pat Zarasų rajone veikia anoniminių alkoholikų grupė, kuri organizuoja susitikimus ir grupės nariai vienas kitam teikia pagalbą per paramą, privačiai yra teikiamos detoksikacijos, konsultavimo ir gydymo medikamentais paslaugos. Pastebimas nenoras gydytis nuo alkoholizmo. 2021 m. Ignalinos visuomenės sveikatos biuras, įgyvendindamas sveikatos priežiūros funkcijas ir vykdydamas prevencinį darbą, Zarasų rajone teikė priklausomybės konsultanto paslaugas. Konsultacijų skaičius 171, dalyvavo 41 asmuo. Tačiau kol kas šios socialinių paslaugų gavėjų grupės asmenims trūksta prevencinio darbo ir bendruomenių palaikymo, dažnai susiduriama su jau susiformavusių neigiamu požiūriu į šiuos asmenis ir nenoru padėti. Dar sudėtingesnė situacija kaimuose, kur sergamumas priklausomybe nuo alkoholio yra dar didesnis, o reikalinga pagalba įveikti šią priklausomybę beveik visai neteikiama.

Vaikai su negalia ir jų šeimos. 2021 metais Zarasų rajone buvo 49 vaikai su negalia.

Vykdamas socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektą, vaikai su negalia pagal poreikį gauna socialinių ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo ir palaikymo, meninių ir kitų gebėjimų lavinimo įvairiuose būreliuose paslaugas, transporto paslaugas. Aktuali problema – atokiose rajono vietose gyvenančios šeimos, todėl planuojama didinti pagalbą neįgaliesiems vaikams ir šeimoms, turinčioms socialinių problemų, teikiant kvalifikuotą socialinę pagalbą. Bendradarbiaujant su Centru, šiems vaikams buvo skiriamos techninės pagalbos priemonės. Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga vaikams su negalia ir jų šeimų nariams teikė transporto, sociokultūrinės paslaugas.

Šiuo metu Zarasų rajone ugdymo paslaugos vaikams su negalia teikiamos ugdymo, o ne socialinėse įstaigose. Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos Magučių ugdymo skyriuje vaikai, turintys negalią, yra ugdomi pagal neformalaus švietimo programas. Čia jiems suteikiama dienos globa institucijoje. Per 2021 m. vienas vaikas su negalia apgyvendintas vaikų su negalia globos įstaigoje.

Likę be tėvų globos vaikai. 2021 m. gruodžio 31 d. Zarasų rajono savivaldybėje apskaitoje buvo 63 globojami (rūpinami) vaikai.

Globojamų vaikų kaita

Globojami vaikai	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Globojamų šeimose vaikų skaičius	21	30	29
Globojamų šeimynose vaikų skaičius	11	12	11
Globojamų globos namuose vaikų skaičius	26	23	18
Globos centre	3	6	5
Iš viso:	61	71	63

Šaltinis: Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos duomenys.

2021 m. laikinoji globa (rūpyba) nustatyta 6 vaikams (2020 m. – 11, 2019 m. – 12), iš jų: globėjų (rūpintojų) šeimose – 6, globos centre – 5 vaikams.

Pagrindinės priežastys dėl ko vaikai neteko tėvų globos – netinkamas tėvų valdžios vykdymas, girtavimas, vaikų nepriežiūra, nusišalinimas nuo pareigos auginti vaiką, netinkamas auklėjimas, piktnaudžiavimas tėvų teisėmis, socialinių įgūdžių stoka.

Per 2021 metus Socialinės paramos skyriuje 9 (2020 m. – 8) vaikams, kurių tėvai, išvykdami dirbti į užsienį, buvo sutvarkytas teisinis vaiko atstovavimas, t. y. jų vaikams nustatyta laikinoji globa tėvų prašymu. Šie statistiniai duomenys rodo, kad atvejų, kuomet tėvai išvyksta į užsienį savo vaikus ilgesniam laikui palikdami artimųjų giminaičių ar kitų asmenų priežiūrai mažėja.

Kiekvienais metais vykdoma sklaida vaikų globai ir įvaikinimui populiarinti Zarasų rajone. Individualių pokalbių pagalba, įvairių renginių metu, reklaminiuose stenduose, informaciniuose bukletuose skatinami Zarasų rajono gyventojai, giminaičiai tapti vaikų globėjais ar įtėviais. Norintieji turi išklausti specialius globėjų (įtėvių) mokymus (toliau – GIMK), kuriuos vykdo Globos centro kvalifikuoti specialistai, rengiantys globėjus pagal akredituotą GIMK programą. 2021 m. 6 asmenys išklause mokymus pagal GIMK programą ir gavo teigiamus įvertinimus dėl tinkamumo tapti likusių be tėvų globos vaikų globėjais (rūpintojais) ar įtėviais (2020 metais buvo parengti 8 asmenys).

Analizuojant vis dar nežymiai mažėjantį vaikų skaičių, kuriems yra nustatoma globa, bei stebint nežymiai augantį asmenų, pageidaujančių tapti vaikų globėjais (rūpintojais) skaičių, ateinančių metų visų socialinėje srityje dirbančių specialistų (vaiko teisių apsaugos, socialinės paramos, socialinių darbuotojų dirbančių su socialinės rizikos šeimomis) vienas iš pagrindinių tikslų turėtų būti šis - efektyviai teikiant socialines paslaugas išsaugoti vaiką šeimoje bei tuo pačiu vykdyti Valstybės politiką mažinant vaikų skaičių globos įstaigose.

2021 m. Zarasų rajono vaikams, netekusiems tėvų globos, trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugos teikiamos bendruomeniniuose vaikų globos namuose, Eglės namų šeimynoje ir Valerijos šeimynoje bei pas budintį globotoją pagal socialinių paslaugų teikimo ir bendradarbiavimo sutartį su Globos centru.

Suaugę asmenys su negalia ir jų šeimos. Zarasų rajone yra 1437 asmenys su negalia, tai sudaro 9,8 proc. visų Zarasų rajono gyventojų.

Centras asmenims su negalia teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo, pagalbos į namus, dienos socialinės globos paslaugas, skiria techninės pagalbos priemones. Asmenims su sunkia negalia teikiamos dienos socialinės globos paslaugos asmens namuose. Nuo 2017 m. yra teikiamos integralios pagalbos paslaugos asmenims su sunkia negalia jų namuose, kurios finansuojamos iš ES struktūrinių fondų lėšų. Vienu metu aptarnaujama iki 27 paslaugų gavėjų. Integralios pagalbos paslaugos teikiamos nuo 2 iki 8 valandų per dieną (nuo 1 val. iki 4 val. – slaugos ir nuo 1 val. iki 4 val. – socialinės globos). Yra įkurtos dvi mobilios komandos. Vieną mobilią komandą sudaro socialinis darbuotojas, slaugytojas, lankomosios priežiūros specialistas, socialinio darbuotojo padėjėjas, masažistas. Į pagalbos teikimą siekiama įtraukti savanorius ir bendruomenę, kurie bus supažindinami su integralios pagalbos teikimo galimybėmis.

2021 m. būsto pritaikymui panaudota 12,4 tūkst. eurų, iš jų: 10,0 tūkst. eurų Savivaldybės biudžeto lėšų ir 2,4 tūkst. eurų Valstybės biudžeto lėšų. Neįgaliam asmeniui buvo įrengtas išvažiavimas į lauką, įrengtas nuolydis.

Neįgaliesiems socialinės reabilitacijos paslaugas teikia neįgaliuosius atstovaujančios nevyriausybinių organizacijų, socialinių paslaugų, kultūros ir sporto įstaigos. Šios įstaigos ir organizacijos teikia profesinės reabilitacijos, socialinių ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo paslaugas, organizuoja kultūrinę ir sportinę neįgaliųjų veiklą.

Zarasų rajone veikia nevyriausybinių organizacijų dienos centrai neįgaliesiems (3 skirti asmenims, turintiems fizinę negalią, kompleksinę negalią, vaikams su negalia, psichinę negalią, 1 – regos negalią turintiems asmenims), kuriuose kartu su sociokultūrinėmis, socialinių įgūdžių

ugdymo ir palaikymo paslaugomis teikiamos asmeninio asistento, savarankiškumo didinimo ir palaikymo ir kitos socialinės paslaugos. Šios paslaugos suteiktos 175 rajono neįgaliesiems.

2021 m. Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga suteikė 110 asmenims transporto paslaugas vykti į gydymo, reabilitacijos ar kitas įstaigas.

Negalintys savimi pasirūpinti neįgalūs asmenys apgyvendinami socialinės globos įstaigose. Šiuo metu ilgalaikės socialinės globos paslaugas šiems asmenims teikia Zarasų, Aknystos, Utenos, Visagino ir kiti socialinės globos namai, Salako socialinės globos namai.

Senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos. 2021 m. pensinio amžiaus gyventojų sudarė 28,2 proc. Zarasų rajono gyventojų.

Bendrosios socialinės paslaugos seniems asmenims šiuo metu Zarasų rajone teikiamos Zarasų rajono socialinių paslaugų įstaigose – Centre bei Salako socialinės globos namuose. Centras teikia ir pagalbos į namus bei dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose.

Stacionarios socialinės globos paslaugos seniems žmonėms Zarasų rajone teikiamos socialinės globos namuose: Zarasų socialinės globos namuose ir Salako socialinės globos namuose ir kituose pagal poreikį.

Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius ir kitos įstaigos pagyvenusiems asmenims taip pat teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo, atstovavimo paslaugas. Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga teikia transporto paslaugas vykti į gydymo ir kitas įstaigas.

Senyvo amžiaus asmenims pagal ligos pobūdį yra teikiamos slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugos Zarasų rajono savivaldybės viešosios įstaigos Zarasų ligoninės slaugos ir palaikomojo gydymo skyriuje. Šių paslaugų poreikis didėja.

Analizuojant socialinių paslaugų poreikį, matyti, kad pagyvenusiems asmenims ir toliau pagalbos į namus paslaugų ir socialinės globos poreikis didės.

Jaunimas. Atvirasis darbas yra skirtas jaunuoliams, kurie ieško saugios aplinkos, naujų bendrumo, buvimo kartu formų, turi laisvo laiko, tačiau nežino, kaip ir kur jį turiningai praleisti, išsiskiria savo rūbais, kalba, elgesiu, taip išreikšdami savąjį kitoniškumą. Organizuojant atvirą darbą su jaunimu, ypatingas dėmesys skiriamas tiems jauniems žmonėms, kurie dėl savo elgesio ar išvaizdos nepritampa prie bendraamžių ar suaugusiųjų visuomenės; nemato tikslo savo gyvenime, stokoja motyvacijos mokytis ir jėgų kūrybiškai tvarkyti savąją kasdienybę, linkę nusikalsti, vartoja alkoholį bei kitas svaiginamąsias medžiagas. Tinkamą jaunimo interesų atstovavimą Zarasų rajono savivaldybėje, įgyvendinant valstybinę jaunimo politiką, užtikrina Jaunimo reikalų koordinatorius.

Zarasų rajono jaunimui paslaugas teikia:

1. Zarasų atviras jaunimo centras. Vykdoma veikla – saugus laisvalaikio užimtumas. Suteikiama saugi erdvė, kurioje jauni žmonės pozityviai, prasmingai leistų laiką, turėtų galimybę realizuoti save. Psichologinis konsultavimas (savęs pažinimo, įsidarbinimo, karjeros galimybių klausimais, lytinio švietimo).

2. Zarasų rajono jaunimo visuomeninių organizacijų sąjunga „Apskritas stalas“ (nevyriausybinė organizacija, savanorystės pagrindais). Vykdoma veikla – saugus laisvalaikio užimtumas. Suteikiama saugi erdvė, kurioje jauni žmonės pozityviai, prasmingai leistų laiką, turėtų galimybę realizuoti save. Lyderystės mokymai, renginiai jaunimui „Jaunimas Zarasams“.

3. VŠĮ „Žvaigždynai“ (nevyriausybinė organizacija). Vykdoma veikla – mobilus darbas su jaunimu. Siekiama padėti jaunimui įsitraukti į arčiausiai jo esančią darbo su jaunimu infrastruktūrą, savanorišką veiklą ir jaunimo organizacijų veiklą, užtikrinant turiningą laisvalaikį, ugdymą(si) ir socialinę integraciją, įgalinti jaunimą aktyviai veikti jaunų žmonių gyvenamojoje teritorijoje. Mobilus darbas su jaunimu organizuojamas gyvenamojoje teritorijoje, kurioje nėra darbo su jaunimu infrastruktūros – nėra atvirų jaunimo centrų ar erdvių, t. y. kaimiškose vietovėse. Vyksta su savo įranga į Zarasų rajono savivaldybės administracijos Antalieptės, Antazavės seniūnijas, bendrauja su jaunimu.

Atviro darbo su jaunimu paslauga įtraukta į Socialinių paslaugų katalogą. Paslauga apibrėžiama kaip pagalba ugdyti jaunų žmonių asmenines ir socialines kompetencijas, padėti jauniems žmonėms aktyviai įsitraukti į bendruomeninius ir visuomeninius procesus, lanksčiai ir

konstruktyviai reaguoti į jauno žmogaus gyvenimo pokyčius. Jaunimas motyvuojamas dalyvauti jo interesus atitinkančioje veikloje, skatinamas tobulėti, ugdyti verslumą ir darbo rinkai reikalingus įgūdžius.

Kiti asmenys ir jų šeimos. Be aukščiau išvardintų socialinių paslaugų gavėjų grupių Zarasų rajono savivaldybėje būtų galima išskirti dar vieną grupę – skurdžiai gyvenančius asmenis.

Skurdas yra glaudžiai susijęs su socialine atskirtimi. Socialinė atskirtis yra kompleksinis reiškinys, atspindintis tam tikrų asmenų ar grupių negalėjimą ar nesugebėjimą naudotis visuomenės sukuriamomis gėrybėmis, dalyvauti darbinėje veikloje, bendruomenės gyvenime. Todėl siekiant mažinti šių asmenų socialinę atskirtį, svarbu jiems teikti reikalingą pagalbą.

Zarasų rajone jiems teikiamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo, asmens higienos ir priežiūros paslaugos, aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne paslaugas, pagal poreikį teikiamos laikino apnakvindinimo ar apgyvendinimo paslaugos. Šiems gyventojams paslaugas teikia Socialinių paslaugų centras. Vykdamas Europos fondo paramos teikimo programą, labiausiai nepasiturintys asmenys gauna paramą maisto produktais ir higienos priemonėmis, jiems skiriama teisės aktais numatyta piniginė parama.

2022 m. pagal poreikį bus teikiamos socialinės paslaugos užsieniečiams, pabėgusiems iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karo veiksmų Ukrainoje ir apsigyvenusiems Zarasų rajone.

16. Socialinių paslaugų teikimo Zarasų rajono savivaldybėje ir socialinių paslaugų išvystymo normatyvų 2021 m. duomenimis lyginamoji analizė.

2021 m. buvo teikiamos integralios pagalbos paslaugos asmenims su sunkia negalia namuose, šių paslaugų poreikis nuolat auga, taip pat didėja socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų poreikis institucijoje socialinės rizikos suaugusiems asmenims ir šeimoms. Rajone nėra patenkinamas krizių centrų poreikis dėl psichologinės bei socialinės adaptacijos paslaugų socialinės rizikos suaugusiems asmenims (smurtą patyrusioms moterims, benamiams, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų asmenims ir kt.).

Teikiant bendruomenines socialines paslaugas, tikslinga plėtoti šių paslaugų teikimą vaikams bei suaugusiems asmenims su negalia, kaip atokvėpio paslaugas ar tęstines socialines paslaugas darbo savaitę (paromis), kai neįgalūs asmenys prižiūrintys, globojantys šeimos nariai ar kiti asmenys dėl tam tikrų priežasčių (ligos, komandiruočių, atostogų, darbo grafiko, ir pan.) laikinai ar darbo savaitę negali vykdyti savo įsipareigojimų neįgalių žmonių atžvilgiu.

Trumpalaikės socialinės globos paslaugų poreikis senyvo amžiaus asmenims bei suaugusiems asmenims su negalia, priskirtiniems socialinės rizikos asmenų grupei, kartu su medicininėmis paslaugomis dalinai tenkinamas Zarasų rajono savivaldybės viešosios įstaigos Zarasų ligoninės Slaugos ir palaikomojo gydymo skyriuje. Centro nakvynės namuose suaugusių asmenų, patyrusių socialinę riziką, benamių socialinių paslaugų poreikis tenkinamas. Centre veikia 14 vietų Nakvynės namai, kuriuose teikiamos laikino apgyvendinimo paslaugos suaugusiems rizikos asmenims. Reikia plėtoti savarankiško gyvenimo namų, apsaugoto būsto paslaugas.

Taip pat reikia plėtoti socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas suaugusiems asmenims, patiriantiems socialinę riziką. Šiuo metu šiems asmenims, pvz. turintiems priklausomybių nuo alkoholio, teikiamos ilgalaikės socialinės globos paslaugos bendro pobūdžio globos įstaigose, skirtose senyvo amžiaus ar neįgaliems asmenims. Kadangi šiose įstaigose dažnai nėra galimybės tokiems asmenims suteikti specifines psichologinės socialinės reabilitacijos paslaugas, šie klientai negauna reikiamos pagalbos bei sukelia nemažai problemų globojančioms įstaigoms pažeidinėdami vidaus tvarkos taisykles. Šiai asmenų grupei reikia organizuoti ir teikti regionines socialines paslaugas psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigose, įkurti išblaivinimo įstaigą.

Teikiamos socialinės priežiūros paslaugos, pagalbos į namus paslaugos suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims ir vaikams su negalia pagal poreikį yra tenkinamos. Tačiau reikia atkreipti didesnę dėmesį į teikiamų paslaugų kokybę bei efektyvumą. 2021 m. vaikams, patiriantiems socialinę riziką, dienos centrų paslaugos buvo teikiamos ir kaimo vietovėse. Šios paslaugos buvo teikiamos kaimo vietovių gyventojams, veikė visuomeninės organizacijos „Gelbėkit vaikus“ vaikų dienos centras Zarasų mieste, Samanių bendruomenės

„Dvargantis“ vaikų dienos centras Samaniuose, Sadūnų kaimo bendruomenėje, Salako bendruomenės „Sakalas“ vaikų dienos centras, vaikų dienos centras veikė Antazavės, Antalieptės, Dusetų seniūnijose.

Vadovaujantis socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. A1-622 „Dėl Socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, akredituoti 9 vaikų dienos centrai, juose socialinės priežiūros paslaugas gaus apie 80 rajono vaikų.

Šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, socialinės priežiūros paslaugų poreikis iš dalies tenkinamas. Šios paslaugos teikimui Centre dirba socialiniai darbuotojai, dirbantys su šeimomis, teikiant kompleksines paslaugas šeimai, taikomas atvejo vadybos principas. Centre dirba 3 atvejo vadybininkai, kurie organizuoja šeimos atvejo vadybos posėdžius, sudaro individualius planus darbui su šeima, bendradarbiauja su įvairiomis sveikatos, švietimo ir kitomis įstaigomis, sprendžiant šeimų socialines problemas. Paminėtina, kad rajone trūksta vaiko psichiatro ir vaiko psichologo paslaugų.

Vertinant bendrųjų socialinių paslaugų teikimą, galima teigti, kad įstaigų, teikiančių bendrąsias socialines paslaugas, tinklas Zarasų mieste labiau išvystytas negu kaimiškose vietovėse. Šiuo metu kaimo gyventojams pagal poreikį bendrąsias socialines paslaugas kiekvienoje rajono seniūnijoje teikia socialinis darbuotojas. Bendrąsias socialines paslaugas socialiniai darbuotojai dirbantys su šeimomis teikia ir tų šeimų nariams bei vaikams.

17. Socialinių darbuotojų ir individualios priežiūros personalo skaičius savivaldybėje.

Eil. Nr.	Įstaigos	Socialinių darbuotojų skaičius		Individualios priežiūros personalas
		iš viso	finansuojamų iš valstybės biudžeto	
1.	Savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose:		-	
1.1.	biudžetinėse	74	15	45
1.2.	viešosiose	-	-	-
2.	Savivaldybės administracijoje	9	-	-
	Iš viso:	83	15	45

KETVIRTASIS SKIRSNIS ANKSTESNIŲ METŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANO ĮGYVENDINIMO REZULTATŲ TRUMPA APŽVALGA

Įgyvendinant ankstesnių metų socialinių paslaugų planą ir vykdant Socialinės paslaugų, paramos ir sveikatos priežiūros programą (toliau – Programa), visos planuotos priemonės yra įgyvendintos.

Vykdant Programą, Centras teikė rajono pagyvenusiems asmenims, neįgaliems, šeimoms, jų vaikams bendrąsias ir socialinės priežiūros paslaugas.

2021 m. 141 vienišiams pensininkams ir neįgaliems buvo teikiamos pagalbos į namus paslaugos. 214 senyvo amžiaus žmonių ir neįgaliųjų pasinaudojo specialaus transporto paslaugomis nuvykti į gydymo ir reabilitacijos įstaigas, 116 rajono gyventojams skirtos įvairios techninės pagalbos priemonės.

Socialiniai darbuotojai, dirbantys su šeimomis – teikė socialines paslaugas vaikams ir šeimai, juos konsultavo (individualiai ir grupėmis), teikė emocinę bei socialinę pagalbą, didinant šeimos motyvaciją dalyvauti kompleksinės pagalbos ar prevencinės pagalbos teikimo procese, pozityvios tėvystės mokymuose, šeimos stiprinimo programose, nesmurtinio elgesio mokymo programose, priklausomybės ligų gydymo ir kitose programose.

2021 m. socialinės paslaugos teikiamos 110 šeimų, jose augo 225 vaikai. 2020 m. buvo atliktas šeimų poreikių socialinei pagalbai ir socialinės rizikos lygio šeimose įvertinimas, daliai šeimų buvo nutrauktas socialinių paslaugų teikimas ir šeimai suteikta teisė savarankiškai auginti ir auklėti vaikus, tvarkytis buityje, vesti namų ūkį, todėl socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų poreikis šioms šeimoms sumažėjo.

2021 m. Nakvynės namuose apgyvendinta 14 asmenų neturinčių gyvenamosios vietos, 28 šeimoms buvo suteiktos paslaugos Krizių centre, globėjams (įtėviams) buvo suteikta 347 konsultacijos.

Centras vykdo Globos centro funkcijas. Globos centre dirba 1 globos koordinatorius (1 pareigybė), 2 atestuoti socialiniai darbuotojai. Globos koordinatorius organizuoja, koordinuoja ir vykdo globėjų (rūpintojų) ir įtėvių konsultavimą ir pagalbą jiems teikimą. Atestuoti socialiai darbuotojai vykdo globėjų (rūpintojų) ir įtėvių paiešką, rengimą, atranką, konsultuoja ir teikia pagalbą jiems. Centras, įgyvendindamas vaiko globėjo (rūpintojo) teises ir pareigas, pagal sudarytą tarpusavio bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartį perduoda likusį be tėvų globos vaiką, socialinę riziką patirianti vaiką prižiūrėti budinčiam globotojui ar socialiniam globėjui, teikia socialines paslaugas bei kitą reikalingą pagalbą visiems įvaikintiems vaikams, socialinių globėjų, globėjų giminaičių globojamiems (rūpinamiems) vaikams, budinčių globėjų prižiūrimiems vaikams bei budintiems globotojams, socialiniams globėjams, globėjams giminaičiams, įtėviams ar asmenims, ketinantiems jais taip, siekiant tinkamo vaiko, įvaikio ugdymo ir auklėjimo šeimai artimoje aplinkoje. Centras vykdo atvejo vadybos funkcijas ir koordinuoja atvejo vadybos procesus, centre yra 10 pareigybių socialinių darbuotojų, dirbančių su šeimomis, 3 atvejo vadybininkai ir 2 globėjų (įtėvių) mokymo ir konsultavimo specialistai. 110 šeimoms, patyrusioms socialinę riziką ir jose augantiems 225 vaikams yra teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos.

Kiekvienais metais vykdoma sklaida vaikų globai ir įvaikinimui populiarinti Zarasų rajone, individualių pokalbių pagalba, įvairių renginiu metu, reklaminiuose stenduose, informaciniuose bukletuose skatinami Zarasų rajono gyventojai, giminaičiai tapti vaikų globėjais ar įtėviais. Norintieji turi išklausti specialius globėjų (įtėvių) mokymus (toliau – GIMK), kuriuos vykdo Globos centro kvalifikuoti specialistai, rengiantys globėjus pagal akredituotą programą. 2021 m. 6 asmenys išklause mokymus pagal GIMK programą, gavo teigiamus įvertinimus dėl tinkamumo tapti likusių be tėvų globos vaikų globėjais (rūpintojais) ar įtėviais (2020 metais buvo parengti 8 asmenys).

Rajone veikė biudžetinė įstaiga Salako bendruomenės centras, kuris teikė socialines paslaugas pagyvenusiems ir neįgaliems asmenims. Centre veikė stacionari globos įstaiga, buvo teikiamos ilgalaikės socialinės globos paslaugos. 2021 metais stacionarioje globos įstaigoje gyveno 30 asmenų, kuriems suteiktos socialinės globos paslaugos.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 618 „Dėl bazinio paslaugų šeimai paketo patvirtinimo“, rajono Savivaldybėje yra teikiamos paslaugos šeimai atsižvelgiant į socialinių paslaugų poreikį ir finansines galimybes. Zarasų rajone nėra teikiama vaikų raidos sutrikimų ankstyvoji reabilitacija, tačiau pagal poreikį šios paslaugos tenkinamos Visagino ar Utenos ligoninėse.

Socialinės reabilitacijos paslaugas rajono gyventojams teikė nevalstybinės neįgaliųjų asociacijos – Zarasų rajono neįgaliųjų draugija, Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga, Viešoji įstaiga Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Šiaurės Rytų centras, Viešoji įstaiga Nacionalinis socialinės integracijos institutas „Socialinis taksi“. Jos teikia neįgaliesiems bei jų šeimų nariams bendrąsias socialines paslaugas, sociokultūrinės, asmens higienos ir priežiūros paslaugas, darbinio užimtumo, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, asmeninio asistento, atstovavimo, informavimo ir konsultavimo paslaugas, trumpalaikės socialinės globos atokvėpio paslaugas. Atokvėpio paslaugomis naudojasi šeimos auginančios vaikus ir jaunuolius su negalia. Neįgaliems asmenims transporto paslaugas teikė Viešoji įstaiga „Nacionalinis socialinės integracijos institutas“, vykdančios socialinės reabilitacijos neįgaliesiems programą „Socialinis taksi“, Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga.

Asmenys, kurie savarankiškai negalėjo gyventi, buvo siunčiami į stacionarias globos įstaigas. Per ataskaitinį laikotarpį 16 rajono gyventojai apgyvendinti stacionariose globos įstaigose. 1 rajono neįgaliajam buvo pritaikytas būstas, kad jis galėtų išvykti iš namų, aktyviai dalyvautų visuomenės gyvenime.

Ateityje reikės didesnę dėmesį skirti socialinių paslaugų prieinamumui visų socialinių grupių asmenims, gyvenantiems kaimo vietovėse. Pagal socialinių paslaugų poreikio vertinimą įvairioms gyventojų grupėms. Zarasų rajone būtina plėsti nestacionarių socialinių paslaugų teikimą bei atkreipti didesnę dėmesį į teikiamų paslaugų kokybę ir efektyvumą.

Tikslas – plėtoti vaikų dienos centrų paslaugas kaimo seniūnijose, iš dalies pasiektas. 2021 m. Zarasų rajone veikė 8 vaikų dienos centrai: Zarasų mieste, Samanių kaime, Salako seniūnijoje, Antazavės seniūnijoje, Dusetų seniūnijoje, Antalieptės seniūnijoje, Sadūnų kaime, kurie buvo finansuojami savivaldybės, valstybės biudžeto, VO „Gelbėkit vaikus“ bei jų partnerių lėšomis. Vaikų dienos centrus lankė apie 70 vaikų.

2021 m. Zarasų rajono Antazavės socialinių paslaugų centras „Kartų namai“ teikė ilgalaikės socialinės globos paslaugas vaikams likusiems be tėvų globos, vaikų dienos centro, bendruomenines paslaugas.

III SKYRIUS UŽDAVINIAI IR PRIEMONIŲ PLANAS PRIORITETINĖS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLĖTROS KRYPTYS

Planuojamam laikotarpiui numatomos prioritetinės žmonių socialinės grupės, kurioms reikalinga teikti ar plėsti socialines paslaugas:

- 1) asmenys ir šeimos, patiriančios socialinę riziką;
- 2) vaikai likę be tėvų globos;
- 3) senyvo amžiaus asmenys ar asmenys su sunkia negalia;
- 4) socialinę atskirtį patiriantys asmenys ir jų šeimos;
- 5) jaunimas.

Numatomos prioritetinės socialinės paslaugos:

- 1) bendruomeninių paslaugų plėtra;
- 2) socialinės priežiūros paslaugų plėtra (dienos centrų plėtra seniūnijose);
- 3) pagalbos namuose paslaugų plėtra, integralios pagalbos paslaugų plėtra,
- 4) socialinės priežiūros paslaugų plėtra, tarp jų intensyvi krizių įveikimo pagalba;
- 5) globos centro paslaugos.

18. Priemonių planas šio aprašo 6 punkte numatytiems tikslams įgyvendinti.

Uždaviniai	Priemonės	Lėšos, tūkst. Eur	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
1. Pagerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą didinti jų aprėptį	1.1. užtikrinti paramos teikimą nepasiturintiems rajono gyventojams;	SB- 15,0	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 2030 rajono gyventojų gaus paramą maisto produktais ir higienos prekėmis
	1.2. užtikrinti socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių socialinę finansinę paramą;	SB- 18,0	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 150 gyventojų bus skirta vienkartinė pašalpa
	1.3. teikti socialinę paramą nepinigine forma šeimoms ir asmenims,		Rajono Savivaldybės administracija	110 šeimoms ir asmenims bus suteikta pinigine parama paslaugomis, t. y

Uždaviniai	Priemonės	Lėšos, tūkst. Eur	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
	patiriantiems socialinę riziką.			nepinigine forma
	1.4. Suteikti paramą vaikus auginančioms šeimoms, skatinant gimstamumą;	SB – 6,0	Rajono Savivaldybės administracija	60 šeimų gaus paramą gimus vaikui
	1.5. užtikrinti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugų teikimą;	SB – 170,0 VD – 254,7	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 70 asmenų su negalia apgyvendinti socialinės globos namuose
	1.6. užtikrinti socialinių paslaugų Antazavės socialinių paslaugų centre „Kartų namai“ teikimą;	VD – 14,1 SB – 643,1	Rajono Savivaldybės administracija, Antazavės socialinių paslaugų centras „Kartų namai“	Bendras etatų sk., / bendras darbuotojų sk. – 35,3/35 Vidutinis globojamų vaikų skaičius, tenkantis vienam soc. Globą teikiančiam darbuotojui – 1,2; Bendruomeniniai vaikų globos namai/globojamų vaikų skaičius -3/18 Vaikų skaičius vaikų dienos centre/vieno vaiko išlaidos per mėn.- 12/30,0
	1.7. užtikrinti socialinės globos paslaugų teikimą Salako socialinės globos namuose;	VD – 40,0 SB – 177,0 SP – 133,0	Rajono Savivaldybės administracija, Salako socialinės globos namai	30 asmenų gaus socialinę globą, dirbs 17,5 etato darbuotojų Bus surinkta apie 57,9 proc. pajamų už suteiktas paslaugas.
	1.8. užtikrinti Zarasų rajono socialinių paslaugų centro veiklą:	SB – 469,3 SP – 25,6 VD – 381,5 SP – 32,0	Rajono Savivaldybės administracija, Socialinių paslaugų centras	
	1.8.1. užtikrinti Nakvynės namų apgyvendinimo paslaugų teikimą;			Bus suteiktos 14 asmenų socialinės paslaugos Nakvynės namuose
	1.8.2. užtikrinti pagalbą į namus paslaugų teikimą;			141 asmeniui bus suteiktos pagalbą į namus paslaugos

Uždaviniai	Priemonės	Lėšos, tūkst. Eur	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
2. Didinti neįgaliųjų ir jų šeimų gerovę	1.8.3. užtikrinti Krizių centro paslaugų teikimą; 1.8.4 užtikrinti dienos socialinės globos paslaugų teikimą; 1.8.5. užtikrinti Globos centro paslaugų teikimą;			Bus apgyvendinti 28 paslaugų gavėjai 27 asmenims bus suteiktos dienos socialinės globos paslaugos Bus suteikta apie 260 globėjų tėvių konsultavimo ir mokymo paslaugų Globos centro darbuotojų /budinčių globotojų sk. -3/2 Socialinių darbuotojų/atvejo vadybininkų sk. – 10,25/3
	1.8.6. užtikrinti kompleksinių paslaugų šeimoms ir vaikams teikimą;			
	1.8.7. užtikrinti grįžusių iš įkalinimo įstaigų palydimosios globos paslaugas; 1.8.8. užtikrinti integralios pagalbos teikimą Zarasų rajone	ES – 35,9		Apie 10 asmenų, grįžusių iš įkalinimo įstaigų gaus reikalingą pagalbą Apie 27 asmenys gaus integralios pagalbos paslaugas namuose
	1.9. Įgyvendinti projektą „Bendruomeniniai šeimos namai „Saugi šeima“;	ES – 66,5	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 518 asmenų gaus konsultavimo, vaikų priežiūros, psichologo paslaugas
	1.10. Užtikrinti vaikų dienos centrų veiklą;	SB – 48,7 VB – 127,9	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 90 vaikų gaus socialinės priežiūros paslaugas
	1.11. Lengvatiniis keleivių pavežėjimas	SB – 8,5	Rajono Savivaldybės administracija	Daugiau nei 1 000 asmenų važiuos lengvatinėmis sąlygomis
	1.12. Projekto „Socialinė pažeidžiamų grupių įtrauktis Zarasų – Daugpilio pasienio ruože, kuriant integruotą socialinės rūpybos tinklą	ES – 17,9 SB – 396,7	Rajono Savivaldybės administracija	Parengtas socialinės įtraukties planas 2022-2027 m. įkurti Savarankiško gyvenimo namai (pabaigus projektą SB lėšos bus atstatytos, finansavimas bus iš ES lėšų)
	2.1. aprūpinti neįgalius techninėmis pagalbos		Socialinių paslaugų centras	Daugiau kaip 116 asmenų bus aprūpinti

Uždaviniai	Priemonės	Lėšos, tūkst. Eur	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
3. Plėsti paslaugų tinklą formuojant vieningą kompleksinę socialinių paslaugų teikimo sistemą	priemonėmis;			techninės pagalbos priemonėmis
	2.2. vykdyti būsto pritaikymo neįgaliesiems darbus;	SB – 12,0 VB – 4,2	Rajono Savivaldybės administracija	1 neįgaliajam bus pritaikytas būstas
	2.3. remti nevyriausybinių organizacijų veiklą, teikiant socialinės reabilitacijos paslaugas	SB – 3,8 VB – 15,1	Rajono Savivaldybės administracija	154 asmenims bus teikiamos socialinės reabilitacijos paslaugos
	2.4. organizuoti nuolatinės komisijos darbą neįgaliųjų klausimams spręsti, siekiant suprasti ir įvertinti neįgaliųjų poreikius ir veiksmingai spręsti neįgaliųjų gyvenimo problemas	-	Rajono Savivaldybės administracija Rajono NVO organizacijos	Įvyks 2 komisijos posėdžiai
	2.5. teikti asmeninę pagalbą neįgaliesiems	VB – 74,2	Socialinių paslaugų centras	25 asmenys su negalia gaus asmeninę pagalbą namuose
	2.6. užtikrinti neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimą	VB – 2,8	Rajono Savivaldybės administracija	Peržiūrėtos 74 neveiksnių asmenų būklės
	2.7. užtikrinti transporto paslaugų teikimą neįgaliesiems	SB – 12,0	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 215 asmenų bus suteiktos transporto paslaugos
	2.8. užtikrinti asmeninės higienos (dušo) paslaugas neįgaliesiems	SB – 5,0	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 100 asmenų pasinaudos (dušo) asmens higienos paslauga
	3.1. rinkti bei sisteminti informaciją apie rajone veikiančias nevyriausybines socialines paslaugas teikiančias įstaigas	-	Rajono Savivaldybės administracija	Išsami socialinė paramos duomenų bazė
	3.2. nuolat atnaujinti bei tikslinti duomenis bendroje informacinėje socialinės paramos gavėjų duomenų bazėje	-	Rajono Savivaldybės administracija	Sukaupta bei susisteminta informacija

19. Regioninių socialinių paslaugų poreikis 2022 m.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Socialinės globos įstaiga	Mastas (vietų sk.)
1.	Trumpalaikė socialinė globa	Suaugusių asmenų psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaiga	Pagal poreikį
2.	Trumpalaikė/ilgalaikė socialinė globa	Globos įstaiga vaikams, turintiems elgesio ir emocijų sutrikimų	Pagal poreikį

**IV SKYRIUS
FINANSAVIMO PLANAS**

**PIRMASIS SKIRSNIS
FINANSAVIMO ŠALTINIAI, BŪDAI, KITOS LĖŠOS**

20. Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai	Pagal faktines išlaidas	Pagal planines išlaidas	
		praėję metai (tūkst. Eur)	einamieji metai (tūkst. Eur)	ateinantys metai (tūkst. Eur)
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms	1377,0	1588,7	1695,00
1.1.	palyginti su bendru savivaldybės biudžetu, proc.	5,6	6,0	6,3
2.	LR valstybės biudžeto lėšos	628,7	774,2	800,2
	iš jų:			
2.1.	Šeimų, patiriančių socialinę riziką, socialinei priežiūrai organizuoti	216,2	363,2	370,6
2.2.	asmenų su sunkia negalia socialinei globai organizuoti	248,6	315,0	329,6
2.3.	vaikų globos (rūpybos) išmokoms	89,3	96,0	100,0
3.	ES struktūrinių fondų lėšos, tūkst. Eur	184,2	120,3	170,0
4.	Asmenų mokėjimai už socialines paslaugas	152,7	165,0	175,5
	Iš viso:	965,6	1059,5	1145,7

21. Socialinių paslaugų finansavimo šaltinių įvertinimas.

Įvertinus socialinių paslaugų finansavimo šaltinius, galima teigti, kad kasmet Zarasų rajono savivaldybės biudžete (toliau – Savivaldybės biudžetas) yra numatoma išlaidų socialinėms paslaugoms teikti. 2022 m. Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms numatomos 5,7

procento viso Savivaldybės biudžeto. Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai yra: Savivaldybės biudžeto lėšos, valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, ES struktūrinių fondų lėšos ir kt.

2022 m. Zarasų rajono savivaldybės gyventojams teikiamoms socialinėms paslaugoms finansuoti ir socialinių paslaugų plėtrai užtikrinti naudojamų lėšų šaltiniai, lyginant su 2021 metais keisis dėl šių priežasčių: Lietuvoje esant ekstremaliai situacijai, būtina bus pasirūpinti socialinių darbuotojų saugumu ir sveikata, t. y. socialiniams darbuotojams teikiant būtinąsias socialines paslaugas, būtina laikytis saugumo priemonių: asmens higienos (rankų higienos, kosėjimo, čiaudėjimo etiketo), naudoti apsaugines priemones (vienkartines pirštines, vienkartinės medicininės kaukes, apsauginius akinius, antbačius ir t.t.) esant poreikiui dezinfekuoti paviršius asmens namuose ir pagal galimybes laikantis 2 metrų atstumo, saugant klientą ir jo artimuosius nuo tikimybės būti užkrėstu virusu. Šiam tikslui įgyvendinti reikės papildomų lėšų. Finansavimo šaltiniai taip pat keisis dėl 3 -jų Bendruomeninių vaikų globos namų įsteigimo Zarasų rajone, nes vaiko išlaikymo kaštai auga, atsižvelgiant į vaikų skaičių bei padidėjusį mokestį už komunalines paslaugas, socialinių paslaugų srities darbuotojų darbo užmokesčio kilimo. Kasmet didinamos socialinės globos kainos visose socialinės globos įstaigose, socialinėms paslaugoms teikti asmenims su sunkia negalia lėšų poreikio augimo, nes vis daugiau asmenų su sunkia negalia pagal poreikį apgyvendinami socialinės globos įstaigose ir dėl socialinės paslaugos (integralios pagalbos asmens namuose) organizavimo. ES struktūrinių fondų paramos lėšos planuojama bus naudojamos integralios pagalbos (dienos socialinės globos ir slaugos) neįgalių asmenų namuose teikimui, projekto „Bendruomeniniai šeimos namai“ „Saugi šeima“ įgyvendinimui ir projekto „Socialinė pažeidžiamų grupių įtrauktis Zarasų – Daugpilio pasienio ruože, kuriant integruotą socialinės rūpybos tinklą“ įgyvendinimui. 2022 m. rajono Savivaldybės biudžeto lėšos socialinėms paslaugoms augs apie 9,2 proc.

Siekiant Savivaldybės biudžeto lėšų taupymo ir efektyvumo, siekiama palaikyti glaudų bendradarbiavimą su socialinės globos paslaugas Zarasų rajono gyventojams teikiančiomis įstaigomis, skatinti jas reguliariai vertinti gyventojų socialinių paslaugų poreikį ir sveikatos būklę.

22. Socialinių paslaugų finansavimo iš rajono Savivaldybės biudžeto būdai.

Eil. Nr.	Finansavimo būdai	Lėšos	
		praėję metai (tūkst. Eur)	einamieji metai (tūkst. Eur)
1.	Socialinių paslaugų pirkimas	12,8	17,0
2.	Tiesioginis socialinių paslaugų įstaigų finansavimas:	903,0	1008,7
2.1.	Savivaldybės pavaldumo įstaigoms (Salako socialinės globos namai, Zarasų rajono socialinių paslaugų centras „Kartų namai“)	693,9	790,0
2.2.	(regioninių socialinių paslaugų įstaigoms) pagal lėšų kompensavimo sutartis	168,2	170,0
2.3.	nevyriausybinė organizacijų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	40,9	48,7
3.	Savivaldybės biudžeto lėšos, skirtos nevyriausybinėms organizacijoms	5,6	3,8
4.	Finansavimas vykdant socialinių paslaugų programas	455,6	559,2
	Iš viso:	1377,0	1588,7

23. Lėšos, reikalingos žmogiškųjų išteklių plėtrai.

2022 m. vadovaujantis Lietuvos Vyriausybės ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos priimtais teisės aktais, didės darbo užmokestis socialinių paslaugų srities darbuotojams. Didės valstybės dotacijos socialiniams darbuotojams, dirbantiems su šeimomis. 2022 m. valstybės lėšomis bus finansuojami 15 šios srities pareigybių t. y. 12 pareigybių socialiniams darbuotojams, dirbantiems su šeimomis, 3 – atvejo vadybininkams.

Siekiant didinti darbuotojų motyvaciją ir gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę, būtina investuoti į specialistų kvalifikacijos kėlimą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymu, 2022 m. socialiniams darbuotojams pareiginių algų koeficientai didinami 30 proc. 2022 m. rajono Savivaldybės biudžete tam tikslui yra suplanuotos lėšos.

ANTRASIS SKIRSNIS

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS FINANSINIŲ GALIMYBIŲ PALYGINIMAS SU NUMATYTŲ PRIEMONIŲ FINANSAVIMU

24. 2022 m. Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų, paramos ir sveikatos priežiūros programoje bus numatytos priemonės, kurios finansuojamos iš rajono Savivaldybės biudžeto, valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos ir kt.

25. 2022 m. bus stengiamasi, kad gyventojų socialinių paslaugų poreikiai būtų patenkinti. Įgyvendinant galiojančius teisės aktus, reglamentuojančius socialinių paslaugų teikimą, siekiant išlaikyti Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus organizuojamų socialinių paslaugų teikimo kokybę ir kiekybę, šiai sričiai finansavimas 2022 m. nebus mažinamas. Plane išdėstytos priemonės yra numatytos atsižvelgiant į rajono Savivaldybės finansines galimybes jas organizuoti ir įgyvendinti. Socialinių paslaugų gyventojams teikimas organizuojamas atsižvelgiant į prioritetines socialinių paslaugų gavėjų grupes, numatytas socialinių paslaugų plano III skyriuje arčiausiai asmens gyvenamosios vietos, atsižvelgiant į socialinius poreikius.

TREČIASIS SKIRSNIS

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ORGANIZUOJAMŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮVERTINIMAS

26. Zarasų rajono savivaldybėje kintant demografinėi situacijai, didėjant socialinių paslaugų poreikiui, organizuojamų dalies socialinių paslaugų nepakanka ar jos nepakankamai teikiamos atskirioms gyventojų grupėms. Šiuo metu Zarasų rajono savivaldybėje teikiamos šios socialinės paslaugos:

- 26.1. Bendrosios socialinės paslaugos:
 - 26.1.1. informavimo;
 - 26.1.2. konsultavimo;
 - 26.1.3. tarpininkavimo ir atstovavimo;
 - 26.1.4. aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne;
 - 26.1.5. transporto organizavimo;
 - 26.1.6. sociokultūrinės;
 - 26.1.7. asmens higienos ir priežiūros organizavimo,
 - 26.1.8. darbas su jaunimu.
- 26.2. Specialiosios socialinės paslaugos:
 - 26.2.1. pagalba į namus;
 - 26.2.2. socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas;
 - 26.2.3. laikinas apnakvindinimas;
 - 26.2.4. apgyvendinimas Nakvynės namuose ir Krizių centruose;
 - 26.2.5. vaikų dienos socialinė priežiūra;

- 26.2.6. intensyvi krizių įveikimo pagalba;
- 26.2.7. dienos socialinė globa asmenims namuose;
- 26.2.8. pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėviams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti;
- 26.2.9. psichosocialinė pagalba;
- 26.2.10. ilgalaikė socialinė globa;
- 26.2.11. trumpalaikė socialinė globa;
- 26.2.12. Globos centro paslaugos.

27. Zarasų rajone socialinės paslaugos pagal poreikius atskiroms socialinėms žmonių grupėms organizuojamos mažiau nei nustato šalies socialinių paslaugų išvystymo normatyvai, tačiau rajone veikiančios socialinių paslaugų įstaigos ir 2022 m. teiks socialines paslaugas toms gyventojų grupėms, kuriems socialinių paslaugų poreikis nustatytas.

28. Lyginat su ankstesniais metais, savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikiai yra tenkinami geriau įsisavinus Europos Sąjungos fondų lėšas, yra teikiamos integralios pagalbos paslaugos asmenims su sunkia negalia, vyksta Zarasų rajono Antazavės centro plėtra, įgyvendinamas projektas „Bendruomeniniai šeimos namai“ „Saugi šeima“, teikiama asmeninė pagalba neįgaliesiems, yra teikiamos kokybiškos socialinės globos paslaugos, atitinkančios socialinės globos normų reikalavimus, kompleksinės paslaugos visai šeimai. Pažymėtina, jog socialinės reabilitacijos paslaugas teikia rajone veikiančios nevyriausybinės organizacijos, tačiau trūksta šių organizacijų teikiamų paslaugų kaimiškose rajono vietovėse ir teikiamų paslaugų įvairovės bei iniciatyvos. Įgyvendinus perėjimo nuo institucinės globos prie bendruomeninių paslaugų teikimo planą, padidėjo bendruomenių teikiamų vaikų dienos centrų paslaugų, ypač kaimiškose vietovėse, likę be tėvų globos vaikai gauna kokybiškas bendruomenines paslaugas šeimai artimoje aplinkoje.

29. Zarasų rajono savivaldybėje gyvena įvairių socialinių grupių asmenų, kuriems reikalinga nuolatinė ar vienkartinė socialinė parama ir socialinės paslaugos. Daugeliui jų užtikrinamos kokybiškos socialinės paslaugos, tačiau, kaip ir kitos savivaldybės, Zarasų rajono savivaldybė neturi tiek finansinių ir žmogiškųjų išteklių, kad visiems potencialiems socialinių paslaugų gavėjams, ypač senyvo amžiaus asmenims, kurių fizinis ir socialinis savarankiškumas yra ribotas, galėtų užtikrinti socialinių paslaugų pasirinkimą ir teikimą. Todėl išskiriamos prioritetingos socialinių paslaugų plėtros kryptys ir esamo socialinių paslaugų tinklo plėtra, paslaugų kokybės užtikrinimas. Šiuo metu visi gauti prašymai socialinėms paslaugoms yra patenkinti.

30. Zarasų rajone sukurtas socialinių paslaugų institucijų tinklas, tačiau jis nėra pakankamas tam tikroms socialinėms grupėms: senyvo amžiaus asmenų ar suaugusių asmenų su negalia socialinė priežiūra savarankiško gyvenimo namuose, atokvėpio paslaugų, apsaugoto būsto, grupinio gyvenimo namų, palydimosios globos paslaugų. 2022 metais Zarasų socialinės globos namai senyvo amžiaus asmenims ar suaugusiems asmenims su negalia teiks dienos socialinės globos institucijoje bei atokvėpio paslaugas, bus įkurti grupinio gyvenimo namai, Zarasų rajono Antazavės socialinių paslaugų centre „Kartų namai“ pradės veikti Savarankiško gyvenimo namų padalinys.

V SKYRIUS PLĖTROS VIZIJA IR PROGNOZĖS

PIRMASIS SKIRSNIS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLĖTROS VIZIJA, PROGNOZĖS

31. Socialinių paslaugų plėtros vizija – kurti gyventojų poreikius atitinkančią socialinių paslaugų sistemą, prioritetą teikti socialinėms paslaugoms, teikiamoms bendruomenėje ir šeimoje, užtikrinti reikiamų socialinių paslaugų teikimo tęstinumą, teikti socialines paslaugas ir kitokią socialinę paramą rajono gyventojams, kuriems būtina pagalba, užtikrinant orumo nežeminančias gyvenimo sąlygas ir tenkinant jų būtiniausius poreikius.

32. Išplėtotas socialinių paslaugų tinklas tenkins visų bendruomenės narių poreikius socialinėms paslaugoms, sumažės savireguliacijos, savipagalbos, socialinės atskirties ir užimtumo problemos. Didėjanti socialinių darbuotojų darbo patirtis ir kompetencija pagerins teikiamų socialinių paslaugų kokybę.

33. Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, yra numatyti nuoseklūs ir koordinuoti veiksmai, skatinantys perėjimo iš institucinės socialinės globos prie paslaugų neįgaliesiems suaugusiems asmenims, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, vaikams ir jaunimui, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, šeimoms bendruomenėje ir pagalbos šeimai, globėjams (rūpintojams) sistemos kūrimą.

34. Zarasų rajono savivaldybėje prognozuojama teikti ar plėsti šias socialinių paslaugų rūšis:

- 34.1. socialinės priežiūros paslaugų teikimas, plėtra ir kokybės užtikrinimas;
- 34.2. dienos socialinės globos paslaugos asmens namuose;
- 34.3. plėsti socialinių paslaugų teikimą skurdžiai gyvenantiems asmenims;
- 34.4. bendruomeninių socialinių paslaugų teikimas;
- 34.5. nestacionarių socialinių paslaugų plėtra, ypač kaimo vietovėse.

35. Teikiant paslaugas gyventojams, svarbu orientotis į paslaugų kompleksškumą, bendradarbiavimą bei komandinį darbą, paslaugų teikimą derinti su kitomis socialinės ir sveikatos apsaugos formomis. Todėl viena iš prioritetinių socialinių paslaugų plėtros krypčių yra dienos socialinės globos ir slaugos paslaugų (integralios pagalbos) teikimas rajono gyventojams, kuriems nustatytas šios paslaugos poreikis. Bus siekiama padėti suaugusiems šeimos nariams, prižiūrintiems savo neįgalius artimuosius, derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus, teikiant jų artimiesiems kokybiškas socialines ir medicininės paslaugas. Vykdam socialinės globos pertvarką, bus organizuojama bendruomeninių paslaugų plėtra, įgyvendinant Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą, bus teikiamos kompleksinės paslaugos šeimai atvejo vadybos metodu. Svarbus yra tarpinstitucinis bendradarbiavimas, kurį reikia plėsti.

ANTRASIS SKIRSNIS

SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO AUGIMO PERSPEKTYVA IR NUMATOMAS POKYTIS, IŠTEKLIŲ PROGNOZĖ ATEINANTIEMS 3 METAMS, SIŪLOMOS PLĖSTI REGIONINĖS SOCIALINĖS PASLAUGOS, JŲ RŪŠYS IR PROGNOZUOJAMAS MASTAS, PLANO ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

36. Atsižvelgiant į Savivaldybės biudžeto galimybes, per ateinančius 3 metus numatoma nemažinti Savivaldybės biudžeto dalies, skiriamos socialinėms paslaugoms, bus ieškoma galimybių gauti finansavimą iš kitų šaltinių.

37. Siekiant geresnio socialinių paslaugų poreikio tenkinimo, rajone numatoma plėsti socialinių paslaugų rūšis pagal Socialinių paslaugų katalogą toms gyventojų grupėms, kurioms socialinių paslaugų poreikis yra iš dalies tenkinamas, numatoma daugiau lėšų gauti iš kitų šaltinių bei gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę.

Socialinių paslaugų rūšys (nurodomos pagal žmonių socialines grupes)	Mastas (vietų skaičius)
Trumpalaikės socialinės globos paslaugos asmenims, patiriantiems socialinę riziką (psichologinės ir socialinės reabilitacijos įstaigose)	Pagal poreikį
Globos paslaugos vaikams, turintiems elgesio ir emocijų sutrikimų.	Pagal poreikį

38. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros vykdytojai.

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūrą vykdo socialinių paslaugų įstaigų

vadovai ir Socialinės paramos skyrius pagal kuruojamą sritį.

39. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros etapai ir įvertinimo rezultatai.

Socialinių paslaugų planas vertinamas mažiausiai vieną kartą per metus. Bus teikiamos ataskaitos apie įvykdymą ir aptarti plano įgyvendinimo rezultatai kartu su rajono Socialinių paslaugų įstaigų vadovais, nevyriausybinų organizacijų atstovais bei atsakingais už socialinių paslaugų plano vykdymą ir priežiūrą. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūrą vykdo Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius. Vertinama plano įgyvendinimo eiga, aptariamos iškilusios kliūtys, atsiradusios siekiant numatytų tikslų ir uždavinių, ieškoma galimų alternatyvių sprendimų.

40. Pasiiektų rezultatų, tikslų ir uždavinių analizė, numatytų vykdyti priemonių efektyvumas.

Atliekant pasiektų rezultatų, tikslų ir uždavinių analizę, atsižvelgiant į pateiktas ataskaitas, bus įvertinti kintantys veiksniai ar susidariusios aplinkybės, turinčios įtakos socialinių paslaugų plano įgyvendinimui, bus aptariama ar tenkinamas socialinių paslaugų poreikis įvairių socialinių grupių asmenims, ar visos plane numatytos priemonės įgyvendintos. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūra bei kontrolė derinama su Savivaldybės strateginio plano įgyvendinimo priežiūros procedūra ir tvarka.

Ar efektyviai vykdomos numatytos priemonės, bus sprendžiama pagal Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamus socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijus. Pasiiekti rezultatai, tikslai ir uždaviniai vertinami pagal Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijus, parvirtintus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 „Dėl socialinių paslaugų plano formos ir socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijų patvirtinimo“:

- Zarasų rajono savivaldybės biudžeto išlaidos per metus socialinėms paslaugoms, tenkančios vienam savivaldybės gyventojui – 89,1 Eur;

- valstybės skirtų dotacijų santykis su Savivaldybės biudžeto lėšomis, skirtomis socialinėms paslaugoms – 5,7 proc.;

- vietų skaičiaus stacionariuose socialinių paslaugų įstaigose santykis su vietų skaičiumi (maksimaliu lankytojų skaičiumi per dieną) nestacionariuose socialinių paslaugų įstaigose – 0,8 proc.;

- socialinių paslaugų (įskaitant bendrąsias socialines paslaugas) gavėjų skaičiaus santykis su bendru savivaldybės gyventojų skaičiumi – 4,8 proc.;

- socialinės globos ir socialinės priežiūros gavėjų skaičiaus santykis su bendru savivaldybės gyventojų skaičiumi – 2,9 proc.;

- regioninių socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus santykis su kitų socialinių paslaugų (išskyrus bendrąsias socialines paslaugas) gavėjais – 0,7 proc.;

- socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje, tenkantis 10 tūkst. savivaldybės gyventojų – 17,6;

- socialinių paslaugų poreikio patenkinimo procentas (asmenų (šeimų), kuriems patenkintas socialinių paslaugų poreikis, santykis su asmenų (šeimų) skaičiumi, kuriems įvertintas socialinių paslaugų poreikis) – 97 proc.

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Zarasų rajono savivaldybės administracija 188753461, Sėlių a. 22, 32110 Zarasai
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS 2022 METŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANO PATVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-05-05 Nr. T-86
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Nikolajus Gusevas, Meras, Taryba
Sertifikatas išduotas	NIKOLAJUS GUSEVAS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-05-05 13:19:58 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-05-05 13:20:12 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2020-01-28 11:42:42 – 2025-01-26 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Zarasų rajono savivaldybės administracija, į.k. 188753461 LT", sertifikatas galioja nuo 2021-12-20 12:39:44 iki 2024-12-19 12:39:44
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5.59
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2022-05-05 14:58:01)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2022-05-05 14:58:01 Dokumentų valdymo sistema Avilys